

EINA SYKŲ SAVAITĖJE

Kaina metams 10 l., pusmečiui 6 l., 1 mėn. 1 l. 20 c.
Kareiviams per pusę pigiau.
Atskiras numeris 20 c. visiems.

Skelbimai: petito eilutė 20 c.; prieš tekstą dvigubai.
Adresas: Kaunas, Laisvės Al. 12 Nr. Telef. 90 Nr.

Kodėl atsirado „Aušra“ (Auszra).

60-tieji praėjusio amžiaus metai buvo vieni reikšmingiausių visame ilgaamžiam lietuvių tautos gyvenime. Tai buvo baudžiavos panaikinimas didžiojoje Lietuvosdaly, sukilimas 1863 m. ir spaudos uždraudimas.

Baudžiavą panaikinus, susidarė Lietuvos valstiečiam galimybė įsitraukti į bendrąjį savo krašto darbą. Nors valstiečiams nelengvos buvo baudžiavos panaikinimo sąlygos, vienok jas plačiai sunaudojo ūkiui plėsti. Pradėjo kurtis savarankūs vidutiniai ir smulkusai ūkis, atsirado galimybė naudotis tomis kad ir siauromis politinėmis ir kultūrinėmis teisėmis, kuriomis naudojosi ir kiti gyventojų sluoksniai. Ūkininkų vaikams atsiradė iki šiol jiems stipriai uždarytos mokyklų sienos, atsirado galimybė pasirinkti tinkamą sau darbą. Lietuvių ūkininkų vaikai, jau nebeprisidengdami, kaip iki tol, bajorų kauke, pradėjo traukti į gimnazijas, iš ten į universitetus. Ėmė darytis užmazgas tai laudies šviesuomenei, kuri didėjo iš metų į metus ir sudarė galop lietuvių politinio ir kultūrinio judėjimo branduolį.

Visai kitos pasekmės turėjo pralaimėtas 1863 m. sukilimas prieš rusų valdžią. Tai buvo paskutinis bajorų bandymas tik padedant valstiečiams, atstatyti tokią Lietuvos valstybę, ir jos šaknis, visuomenės nepriklausomybės troškimą, kuri būtų su lenkais sujungta ir bajorų vadovaujama.

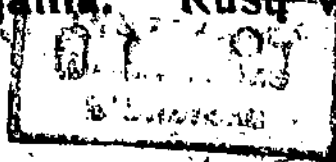

Daktarienė Liūda Šliupienė — Malinauckaitė (jaunais metais). Gimė 1865 m. Ručinų dv. Vaškų par., Biržų ap. Dar jaunutė būdama išsiskyrė iš savo bajoriškos šeimos ir prisidėjo prie lietuvių atgimimo darbų. Rašė į „Aušrą“ daug klinios dvasios eilių pasirašydama Eglė.

Bet sukilimą pralaimėjus, nutrūksta tie ryšiai, kurie vis dar iki tol jungė Lietuvos likimą su lenkais, išnyksta ir tas pasitikėjimas bajorų galybe, kuris buvo anksčiau giliai įsimeigęs lietuvių — ūkininko sąmonėn. Iki šiol bajorų vedami ir valdomi lietuvių ūkininkai, sukilimui užsibaigus, liko lyg be vadovo, ir jiems atsiradė keliai; ar eiti savarankiu tautinės politikos keliu, ar pasiduoti rusų vyriausybės globon ir įtakai. Baudžiavos panaikinimas lyg ir sudarė palankias apyštovas, rusų įtakai lietuvių tarpe padidėti, nes žmonės manė, kad tai rusai nutraukė baudžiavos reitežius. Tačiau rusų valdžia nesugebėjo tos jai palankios valandos išnaudoti ir pati atstumė nuo savęs lietuvių, naujai iš vergijos paleista, visuomenė ir savo nuožmia politika tik įstumė Lietuvą į lietuvišką vagą.

Mat, sukilimas iššaukė aršiausius persekiojimus Lietuvoje. Muravjovas korikas kartųėmis apstatė visą Lietuvą ir savo persekiojimais sudarė bendrą skausmo ir neapykantos frontą Lietuvoje. Jo sukilėlių malšinimas palietė ne vien bajoriją, bet ir daugybę valstiečių. Ši skriauda iš karto nuslopino buvusiojo baudžiauninko palankumą rusų vyriausybei dėliai atleidimo iš baudžiavos.

Rusų vyriausybei maža buvo sukilimą numalšinti. Ji norėjo galutinai išrauti nepriklausomybės troškimą. Ji norėjo galutinai išrauti nepriklausomybės troškimą. Rusų valdžia pradeda plačią kovą su jos taip vadinama

Kovo 4 dieną mūsų tauta švenčia 40 metų savo prisikėlimo sukaktuves.

„lenkų intriga“ ne tik Lenkijoje, bet ypatingai Lietuvoje. Toji „intriga“, tai buvusios mokyklos, tai krašto valdymas, kuriame iki tol nemažą dalį dalyvavo, tai spauda, galop katalikų bažnyčia. Vyriausybė pradėjo naikinti ne tik tą, kas šiek tiek lenkiškąjį pobūdį nešiojo, bet ir visa, kas galėjo atskirti lietuvį ar lenką nuo rusų. Iš kovos su tariamąja ar tikrąja lenkybe augo rusinimas, brukimas Lietuvai vieton lenkų rusų kultūros.

Viena tokia kovos su lenkyste priemone pasidarė ir lietuvių spaudos uždraudimas. Mat negyvosios raidės galėjusios lenkų įtaką Lietuvoje palaikyti. Lietuviai tuolaik varė tokią pat raidyną, kaip ir lenkai. Lenkai Lietuvoje turėjo didelę įtaką. Rusai padarė iš to išvadą, jog lenkiškosios raidės lietuvių knygoje tą įtaką palaiko. Reikia, manė rusai, tik pakeisti lenkų raides rusų raidėmis ir lenkų įtaka pasikeis rusų įtaka. Spaudos uždraudimo sumanytojai pradžioje savo darbo mėgino tik konkuruoti su lotynų raidėmis, spausdindami rusų raidėmis lietuvių knygeles, bet nedraudami senų lietuviškųjų knygų. Vienok konkurencijos neišlaikydami 1865 m. galutinai uždraudė ne rusų raidėmis spausdintas knygas. Ir tuojau pradėta lietuviškas knygas visur gaudyti, gi tuos žmones, pas kuriuos jas rasdavo, įvairiais būdais bausti. Tačiau valdžios gerokai apsiriktą nes pas lietuvius jau buvo nemaža rašytojų, kurie tuo laiku dirbo — vyskupas Valančius, ką tik prieš tai miręs S. Daukantas, Ivinskis, Akelaitis ir nemažas būrelis jaunesnių. Ir tas jų parašytas knygas skaitė kaip tik daugiausia kaimas.

Galop buvo dar viena karti rusų įtakai kliūtis, tai tikyba. Rusai pravoslavai, lietuviai daugiausia katalikai. Rusų valdžia kreipė žymiausios dėmesį į katalikų bažnyčią, matydama jai vieną svarbiausių lenkybės židinių. Ji pradėjo smarkiausiai persekioti kunigus, uždarinėti bažnyčias ir vieton jų steigti cerkves, mėgino įvesti bažnyčion rusų kalbą varžė katalikų apeigas. Ir čia iš karto kilo lietuvių liaudyje mintis, kad rusų raidės lietuvių knygoje, tai vienas kelių ne tik surusinti, bet ir suprovoslavinti. Visa tai iš karto sukiršino lietuviškai-katalikišką visuomenę prieš rusų raidėmis spausdintas knygas. Ji iškart šias naujas raides pasmerkė, tenkinosi ar seniau lietuvių išleistomis knygomis ar net iš karto bandė uždraudimą apeiti, spausdindama knygas Mažojoj Lietuvoj, už rusų sienų.

Vienok pradžioje šis darbas ėjo silpnai. Maža buvo tų, kas galėjo šias knygas rašyti ir leisti. Lietuvių šviesuomenės būrelis žymiai sumažėjo, senieji dalinai išmirė, dalinai nusigando persekiojimų, dalinai buvo ištremti už Lietuvos sienų. Naujoji karta, iš būvusių baudžiauninkų išėjusi, dar mokėsi, brendė.

Vienok praėjus 15—20 metų nuo baudžios panaikinimo, paaugo ir naujoji karta. Įvairiose mokyklose susispietė nemaža lietuvių jaunimo, kuris svajoja savo tautai, savo kraštui padėti. Pradeda mėginti legaliai išleisti vieną kartą lietuvių knygute, pradeda vesti ne lietuvių spaudos agitaciją už lietuvių spaudos gražinimą. Vienok visi tie bandymai buvo išsisklaidę, nes nebuvo jo centro, aplink kuri galėtų spiestis visos tos pastangos. Lietuviai savo laikraščių dar neturėjo, o vien tik laikraščiai negalėjo padėti tautiniams siekimams bręsti. Tiesa, Mažojoj Lietuvoj lietuviai turėjo

savo laikraščius jau nuo 1832 metų. Vienok tie laikraščiai buvo neprieinami Didž. Lietuvos lietuviams ir dėl savo vokiškų raidžių, kuriomis jie buvo spausdinami, ir dėl skirtingumo tų tikslų, kurias sau statė vokietinami Maž. Lietuvos lietuviai. Vienok ir čia mėgina toji jaunuomenė šiek-tiek įgyti įtakos, siųsdama į tuos laikraščius vieną-kitą lietuviško nusistatymo straipsnelį. Tik tie straipsniai Didžiojoj Lietuvoje atgarsio rasti negalėjo. Bręsta tad mintis savo laikraštį leisti. Ir tą mintį pagauna ir vykdo daktaras Jonas Basanavičius, su keleta kitų Lietuvos šviesuolių.

Jisai sausio mėnesį 1883 metais, pirmame laiške į Jurgį Mikšą, paduoda mintį leisti laikraštį Mažojoj Lietuvoj, bet Didžiajai Lietuvai skiriamą.

Vasario mėnesį rašo to laikraščio prakaibą. Kovo (Kovinio) mėnesio pažymėjimu išėina pirmas „Aušros“ („Ausros“) numeris. **Ir tuo numeriu pradedo naujas Lietuvos gyvenimo laikotarpis.**

„Ausra“ buvo tas pirmas platesnis lietuvių darbas, kuriame pradėjo reikštis lietuvių tautinio savarankumo mintis. Kaip pirmas darbas jisai tik labai siaurus tikslus sau statė. Kur čia buvo svajoti apie nepriklausomybę, jei rusinimo banga grėsia užlieti visą lietuvių tautą ir ją paskandinti. Ir „Ausra“ nesvajojė, bet stiprina ir žadina tautinį jausmą, tautinį atsparumą. „Aušra“ Jono Basanavičiaus ir jo bendradarbių lūpomis gaivino tautinį jausmą, ištraukdavo iš po užmaršos priedangos lietuvių senovę, sustiprindavo svirujančius nupeikdavo atsimetėlius. Ji žadino, nerodydama tolumo kelio ir tolumo tikslo, tik sakydama lietuviui ūkininkui, lietuviui šviesuoliui, gyvenk ir neužmiršk, kad lietuvis esi. Ir ji ruošė visuomenę, ir sekmingai ruošė.

„Aušros“ pasirodymas, kad ir tylus ir kuklus, lyg perkūnu trenkė ir į pačius lietuvius, ir į jų kaimynus. Tie jau buvo lietuvių tautą palaidoję. O čia staiga ta tauta pasirodė ne tik gyva esanti, bet pasiruošusi stoti kovon. Ir visi trys kaimynai: rusai, lenkai, vokiečiai bando tą naują judėjimą užslopinti, bet veltui: „Aušra“ lietuvių visuomenę išsiubavo, ir jos bangos Mažojoj Lietuvoj gimusios, užliejo visą Lietuvą ir davė lietuvių tautai naujas pajėgas, nes tik nuo to laiko prasideda sąmoninga tautinė lietuvių kova. Ir tą kovą lietuviai laimėjo. *Kap. B.*

Klaipėdos sukilimą atsiminus.

1. Brolių balsas sujaukino sielas.

Nuaidėjo gandas po visą Lietuvą, kad mūsų broliai Mažojoj Lietuvoj sausio 10 d. sukilo ir pareiškė visam pasauliui, kad vergijos letėnos ilgiau vilkti negali, nes juo tolyn tuo labyn juosius slėgia atėjūnai prancūzai. Neilgai trukus, gandas virto gyvų šauksmu, šaukiančiu Lietuvos šaulius į pagalbą. Šis šauksmas, nors buvo ant žalio lapelio atspausdintas, tačiau ne vienam jaunuoliui sujaukino širdį. Ir kas tik tą lapelį skaitydavo, tam rodos akys liepsnojo... Mintys traukė broliams gelbėti. Iš netyčių ir man prieš akis kaip gyvas, stoji tas žalias lapelis. Perskaitęs jį jaučiausi, iš naujo atgimusių žmogumi esąs; tuoj prisiminė 1919 m., kuomet Lietuva pelėnus težarstė,

nuo Tėvynės aukuro... Atbėgęs namo išsivaliau surudijusį „pukštalieta“ ir, niekam nežinant, pavakariui iškeliavau į stotį. Čia, nusipirkęs bilietą, įsėdau į geležinį vežimą ir nubildėjau Prūsų sienos linkui. Vagone kai kas mėgino užkalbinti, kodėl aš taip užsimastęs, bet stengiausi trumpai atsakyti ir nuduoti kitą ką: — daugiau tylėjau, svajoju vien tik apie brolių kovą su atėjūnais. Sukilimą įsivaizduodavau visai lengvu dalyku, — maniau, kad tik nuo vieno rankos mostelėjimo okupantai į Baltiją sukris.

Jau ir rubežius. Traukinys sustojo. Rytas. Išlipau ir einu kaip nieko nekaltas. Tik nelaimei koksai valdininkas šūkterėjo „Tamstos viza?“; — aš nudaviau nieko nesuprantęs apie tokius dalykus ir klausiau kiek tolio iki sekančios stoties; jis atsakė, kad tik pora kilometrų, bet, girdi, ten yra Prūsų žemė ir be leidimo manęs jokiū būdu nepraleis. Na, ką padaryti likausi šiapus sienos dienoti...

Temsta. Naktis savo juoda skraiste aptraukė padangę. Brolių balsas „Pagelbėkit“, skambėjo ausyse. Širdis traukte traukė atsiliepti į tai... Nieko nelaukęs užsitaisiau „pukštalieta“ ir dideliu žingsniu nužingsniau rubežiaus pusėn. Už keliolikos žingsnių ant kalnelio kažkas sušlamėjo.

— Labanakt! — pamaniau ir laimingai pasijutau anapus sienos.

2. Bajoruose.

Net akyse šviesiau pasidarė, kad laimingai pralindęs per rubežių, galėsiu į brolių balsą atsiliepti. Netoliese pamačiau sargybinių, kurį iš viršutinės išvaizdos pažinau kad tai sukilėlis, nes jokių ženklų kaip tik žaliai raikštelę ant rankovės su raidėmis „M. L. S.“, jis neturėjo. Tuoj paklausiau, kur man kreiptis, kad ir mane į sukilėlių eiles priimtų; jis nurodė dviejų aukštų namą ir pasakė:

— Prašau šišion eit, tai mūsų Komendantūr.

Komendantūroje maloniai mane priėmė ir džiaugėsi, kad jų balsas pasiekė jautriąsias tautiečių širdis. Parodžiau savo „pukštalieta“ ir dar prie to gavau šautuvą ir žalią raikštę su raidėmis „M. L. S.“, apie kurių reikšmę taip paaiškino: „Mažosios Lietuvos Sukilimas. — Sužinojau, kad sukilėliai užėmė visą kraštą ir paėmė 2 automobiliu, 10 ginkluotų žandarų, 4 kulkošvydžius, 50 granatų ir kitokios karo me-

džiagos, kuri buvo vežama iš Klaipėdos plentu, Bajorų linkui, kad sukilėliams užėjus iš užpakalio.

Gavau susipažinti su sukilėliais A. M. ir P. K. kurie turėjo vykti į Vyriausį sukilėlių štabą — į frontą. Aš irgi pasisiūliau ir pranešiau Bajorų komendantui, kad noriu būti fronte. Pastarasis nieko prieš neturėjo ir leido vykti kartu su kalbamais sukilėliais automobiliu.

3. Klaipėdos linkui...

Suburzgė automobilis ir it vėsuslūs ėmė lėkt vi su smarkumu Klaipėdos linkui. Mes, neskaitant dviejų šoferių, važiuojom keturiese. Iki Klaipėdos, kaip dzukai sako, buvo dar „ova kelio!“ Automobilis, kuriuo važiuojom, buvo paimtas iš vokiečių žandarų, kai po karo grobis.

Burzgia „karo grobis“. Saulutė visai šią dieną nebuvo pasirodžiusi, bet iš prietemos galima buvo spręsti, kad ji jau yra nusileidusi. Kol dar įmatoma, žiūrėjau į visas puses, kad apsipažinus su apylinkėmis. Ir iš tikrųjų: Klaipėdos krašto apylinkės mane įdomino; nors ir žiemos metas, bet spręsti galėjau, kad čia ūkio kultūra aukštai pastatyta: visur atskiri dideli vienkiemiai, namai gražūs, net ir mūriniai.

Sutemo. „Karo grobis“ visu smarkumu traukia į nežinomą, niekuomet nelankyta šalį. Pakeliui sutikom du vaikinu, — tuoj sustabdėm automobilį ir paklausėm ar toli yra iki Trušelių karčiamos; jie lietuviškai mums atsakė, kad dar tris kilometrai, „gi iki Klaipėdos į septynis. Traukiam toliau, gerėdamies, kad čia tikrų lietuvių esama. Kur stovi, Vyriausias sukilėlių štabas ne vienas nežinojom. Mano draugai, kaip vietiniai, nors vietas žinojo, kaip jas vadinti, o aš tik orientuotis tegalėjau. Sutikome važiuojančią pastotę; ją lydėjo vienas sukilėlių. Palydovas grįžo su mumis automobiliu, pastotė nuvažiavo toliau. Supratau, kad čia jau frontas ir kiekvienas žmogus, be tam tikro palydovo, buvo nepraleidžiamas. Palydovas nurodė mums Vyriausio štabo būstinę, kuri buvo Kruchen-Görge dvare. Nakties metu atvykom ir persistatėm Vyriausiajam Vadui, kuris storu tvirtu balsu pasakė savo pavardę — Budrys. Dar susipažinom su Vvr, Vado padėjėju Fricu ir Štabo Viršininku Oksu. Šie pastarieji, labai tipingu savo partizaniška išvaizda; — atrodė ištikrųjų „vyriausios štabo galvos“, nes dažnai žiūrinėjo į žemlapį, kuris gerokai sulamdytas buvo

Sunkiaisiais laikais.

Kiekviena kova del savo teisių, buities, gerovės tvirtina ir grūdina kovojančius ir teikia jiems garbės. Lietuvių 40-ties metų kova del spaudos atgavimo, kova su nepalyginamai stipresniuoju, galinguoju priešu dar labiau užgrūdino mūsų tautą, suteikė mums garbės, kad kovoje iškentėjome, nenusileidome, savo pasiekėme.

Antanas Rucevičius, tos kovos dalyvis, savo knygoje *Sunkiaisiais laikais* gražiai, teisingai nuoširdžiai aprašo, kaip jis su draugais knygas gabeno, platino, taisė slaptus vakarėlius, valdžios buvo persekiojamas. Kiekvienam patartume ją perskaityti: ši knygelė sukels daug gražių miščių, jausmo.

Tos kovos gadynei paminėti, mes čia paduodame iš tos knygos ištraukų. Čia jis aprašo, kaip besimokindamas Marijampolės gimnazijoje, jis pirmą kartą gavo lietuviškų laikraščių:

Buvo tai, regis, 1894 metais. Vieną pavasario šventadienį, kuomet saulė maloniai šildė gamtą, o gardūs žydinčių žolelių kvapai buvo jaučiami iš visų pusių, aš su keliais savo draugais žaidžiau erdvam in-

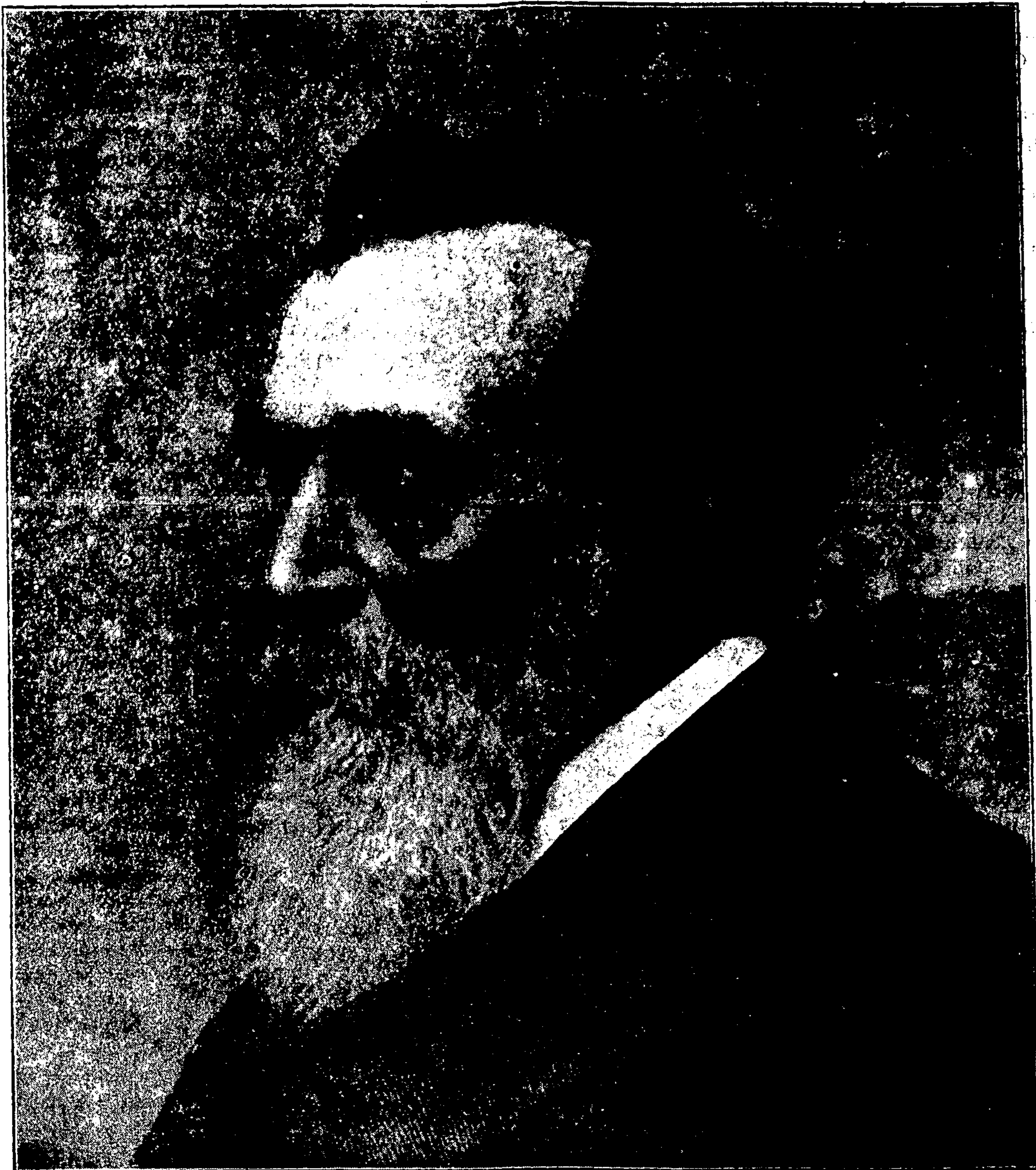
ternato garde. Malonu buvo laisvuojū nuo pamokų laiku pabėgioti ir po aukštą žolę gardo pakraščiais pasiritinėti. Gulėjau žolėje gatves patvoryje ir veizdėjau, kaip žmonės, išėginiais rūbais apsirėdę, šen ir ten gatve vaikštinėja.

Minioje pasergėjau draugą Vincą Mickevičių, su vienu jaunu vyruku einant. Prisiartinęs prie tvoros, Vincas sviedė man kažin kokį pailgą ryšulį, suvyniotą į baltą poperį.

— Paslėpk! — pridūrė Vincas ir nuėjo savais keliais.

Pastvėriau aš tą ryšulį ir tuojau nuvyniojęs viršutinį poperį pasižiūrėjau: ugi — laikraščių punda...

Buvo tai keli „Vienybės Lietuvninkų“ numeriai. Manė apėmė kažin kokia nesuprantama baimė. Pasišlėpiau gardo pakraštyje nuošalioje vietoje ir ėmiau laikraščius vartyti. Tai pirmą kartą savo gyvenime buvau arti išvydęs lietuvių laikraštį. Ištiesi puslapiai buvo išmarginti straipsniais ir įvairiomis žinutėmis. Dabar nebeatmenu, apie ką ten buvo rašyta; bet ir skaityti nieko, atsidėjęs, negalėjau, nes raidės ir žodžiai mano akyse, tarytum gyvi, šokinėjo, o rankos iš baimės drebėjo. Žinau tik, kad žodis „maskolius“ nuolatos buvo minimas.

Daktaras Jonas Basanavičius, „Ausros“ įkūrėjas. Gimė 1851 m. lapkr. 22 d. Vilka-
viškio apskr., Ožkabalių kaime. Dabar gyvena ir darbuojasi Vilniuje

Kokią valandą laikraštį pavartęs, aš vėl suvynio-
jau į poperį ir nešiau internatan paslėpti. Visas vir-
pėdamas kažin koku nepaprastu susijudiniu, aš nie-
kaip negalėjau sugalvoti, kur ir kaip būtų patogiau
tuos laikraščius paslėpti. Man rodėsi, kad visi — ir
užvaizdos ir draugai supranta, ką aš nešu. Kur tik
nesumanysiu padėti, vis rodos, kas nors ateis ir tuo-
jau užtiks. Pagaliau įkišau į kišenę palto, kuris ka-
bojo šalia kitų mokinių paltų. Buvo tai mano didelis
neatsargumas! nes internato užvaizdos dažnai mėgda-
vo po mokinių kišenes pašnipinėti.

Kitą dieną aš vėl išsinešiau laikraščius į internato
gardą ir jau mėginau atidžiau skaityti. Tik ir šiuo
kartu nesisekė: niekaip aš negalėjau juose jokios su-
prantamesnes minties sugaudyti. Pasikviečiau dar tre-
jetą artimesnių draugų ir jiems parodžiau laikraščius.
Visi nustebę vartė ir žiūrinėjo juos. Tik vienas Jo-
nas Ž. stovėjo ir rankas į kišenę sukišęs, iš tolo žiū-
rėjo į poperius“.

Bet persekiojo mokinius net ir už lietuvių kalbą.
Lietuviškai kalbėti buvo skaitoma nusizengimu. A.
Rucevičius vienoj vietoj štai kaip tai aprašo:

Nespėjau dar gerai internate apsigyventi, kaip
tuojau buvau inspektoriui įskustas. Internato vyres-
nybė, būtent, užvaizdos, apskundė mane ir mano
draugą Joną S., kuris kartu su manim grįžo iš Liepo-
jos Mariampolėn, už lietuviybės tarp mokinių platinī-
mą. Mudu su draugu, sėdėdamu prie vieno stalelio, iš
pripratimo kalbėjovos lietuviškai. Tai užvaizdoms la-
bai nepatiko. Jie dar išgirdo, kad ir žemesniųjų klasių
mokiniai, ar lauke bėgiodami, ar eidami gulti, t. y.
laisvu nuo pamokų laiku, ėmė lietuviškai kalbėtis. Už-
vaizdos spėliojo, ar tik nemudu būsiva juos sukurstę.
Jie atsižvelgė į tat, jog visados po švenčių ar po ato-
stogų mokiniai lietuviai iš papratimo dar kai kurį
laiką ir internate lietuviškai kalbasi. Matyt į mudu su
nepasitikėjimu žiūrėta, kad ką tik nauja internate pa-
stebėdavo, tuojau tyrinėdavo, ar ne mudviejų tai dar-
bas“.

Visi tie persekiojimai tik keldavo žmonėse susi-
pratimą ir vis daugiau kovotojų stodavo į eilę. Apie
tai toj knygoj rasoma:

„Tekdavo retkarčiais į sodžių nuvažiuoti. Taip
begyvendamas, susipažinau ir su labiau prasitavin-“

Bendrai pavakarieniavę sugulėm pasilsėti ant pakratytų šiaudų vidury aslos. Namų šeimininkas, kuris vadinosi Purvins dar daugiau šiaudų atnešė, taip, kad „patogumas“ buvo geriausias.

Fronte jokių kovų nebuvo, tik kur-ne-kur pokšėjo šautuvai Visi saldžiai miegojom... Tai buvo sausio 13—14 naktį.

4. Rytojaus sulaukus.

Sausio 14 d. Rytas. Visi ėmė krutėti šiaudiniame migyje. Matomai, kad „patogiai“ pasilsėjo nes žiūvo kuone iki lūbų išsižiodami. Bare buvo tokios naujienos: naktį priešas labai nerimavo, — šaudė iš šautuvų ir net kulkosvydžių į ryto pusę matomai, bijojo, kad sukilėliai neužkluptų... Apie Klaipėdą tik tiek sužinojom: prancūzai įsistiprinę, apsikasę ir visur išstatę sunkiuosius kulkosvydžius.

Laukai sniegu apsidengę. Krucken-Görge namų stogai irgi baltuoja. Kiek pašalę. Žemės paviršius šaltučio sugręstas; jau netoksai purvynas, kurį praeitas dienas reikėjo klampoti. Saulutė retkarčiais savo spindulius išspraudžia pro debesis ir vėl pasislėpia; tartum, ji stengiasi parodyti savo malonią šypsėną ir pasakyti, kad mums ji dar šviečia, nėra užmiršusi.

5. Baro lankymas.

Iš ryto, sniegutis buvo bepradėdas kiek snigti bet paskui nustojo. Vyriausiojo Vado padėjėjas Fracas man ir dr-gui A. M. liepė aplankyti barą ir atlikti ypatingą uždavinį. Apie vidurdienį, sniegučiui vėl pradėjus snigti iškeliavom. Aplinkui nė gyvo žmogaus. Bare ramu. Matomai, kad mūsiškiai apkasuose bei už namų pasislėpę budį, seka prancūzus ir jų draugus vokiečių žandarus. Žygiuojam drąsiai, nė kiek neprišilenkdam, nes iš dangaus krintantis sniegas dengė mus nuo priešų akių taip, kad tik arti susidūrus galima būtų pastebėti. Klaipėda jau visai arti. Tiltas ant upės Danijos dar arčiau. Ir mūs nelaimėi nusiblaivė dangus ir sniegas jau nedengė mūsų, tartum tuo pranešdamas, kad toliau eiti pavojinga. Teisybė, vos tik galvas iškišom iš žemumos ir suklegėjo kulkosvydis. Kulkos zvimbė pro ausis. Kniūpsčia puolėm į griovį ir laukėm, kada perstos šaudyti. Bet pasiūtę prancūzai visai ir nemanė sustabdyti savo „gerklės“, bet dar labiau ėmė klegenti. Matomai iš mūsų, jiems pasirodė keliolika. Kadangi nustoti

nemanė, tai ėmėm grioveliu šliaužti, it kokie kirminai plento linkui, kur apačia tilto išlindome į kitą pusę, kuri buvo taip nepavojinga, apsaugojanti nuo priešų kulkų. — Apie patį tiltą, kurio apačia išlindome, galiu pasakyti tiek, kad jis gana gerai, sulig vokiškos „mados“ įtaisytas, bet jojo apačia (skylė) man nevisai tiko, nes vargo nemaža turėjom, kol ją išlindom; be to, turėjom išsistumti su visais purvais, sušlapti ir prigirdyti batelius, kurie ilgai paskui varvėjo.

Už kokių penkiasdešimt žingsnių, medžių tarpe, matėsi vieno gyventojų sodyba ir prie mūrinės namo sienos prisiglaudęs mūsų stovintis sargybinis, rankose laikas šautuvą ir ženklui mums rodęs kairiosios plento pusės pavojingumą...

Prisilenkę prie žemės, pribėgom iki to namo ir sargybiniui šukterėjom „Trauktukas“; tai vienintelis tos dienos leidimas—slaptažodis pozicijose. Jis mudviem papasakojo, kad kairioji plento pusė kuria ėjova yra priešui atvira, matoma. Dar pagyrė, kad susipratom lysti tilto apačia, nes kitaip galėjo mudu nukauti...

Prancūzai kiek nusiramino. Įėjome į namuko vidų, kur atradom besišildančius kovos didvyrius. Vienam sukilėliui priešų kulka—bitelė sužeidusi lūpą ir numušusi pusę danties; anot jo: „Tik spėjau pabučiuoti, kaip prašvilpė“. Užtvoros viršininkas M. įsivedė į savo kambarėlį, kur radom ir pačius namo šeimininkus; jie lietuviškai nekalbėjo, bet į mus prielankiai atsinešė, nes tuoj atjautė, kad mes pavargę, todėl pripylė mums dvi tauri vyno. Gerti negerėm, — davėm suprasti, kad tokios vaišės mums visai nerūpi.

Atlikę duotąjį uždavinį pasikalbėję su baro broliukais, traukėm atgal į vyr. štabą. Gi Klaipėda taip arti nors ranka pasiek, — tik per upę...

Ėjome nepavojinga plento pusės pakriauše. Grižę štaban papasakojom, kas girdėti bare ir koksai ūpas. Visi gerėjos, kad ūpas apkasuose daug geresnis negu užpakaly. Vyriausias Vadas Budrys, patenkintas tokia apžvalga, išsirengė kartu eiti į Bachmano dvarą, kur stovėjo I-ji kompanija. Šį kartą kovos draugus išsirengėm lankyti netušti, su dovanomis; — nešėm laikraščių ir papirosų.

Vos tik ant kalnelio užlipom ir praėjus Krucken-Görge vėjinį malūną, jau priešas pastebėjo ir ėmė

siams valstiečiais, su kuriais vėliau man teko ir daugiau pasidarbauti. Tautiškas susipratimas tarp jų buvo jau žymiai pratarpęs, ypač nuo to laiko, kaip žandarų viršininkas Vonseckis pradėjo persekioti Suvalkijoje, daugiausia apie Mariampolę, susipratusius lietuvius. Pažinau ne vieną valstietį, kurių artimesnieji giminės jau buvo išgrūsti Rusijon, arba dar tebesėdėjo kalėjimuose. Aštresnės žandarų priemonės smarkiai kėlė lietuvių susipratimą. Toks lietuvių nenusiminimas, tik dar didesnis jų užsidegimas, ir mano širdyje sukūrė karštesnę ugnį.

Štai paklauskite, kaip šie susipratimo kėlėjai darbavosi, spausdinus beplatindami.

Laikraščius ir knygas atveždavo nuo sienos ligi Mariampolės Juozas Micokevičius (vienas ūkininkas nuo Pajevonio), aš gi jas priimdavau ir paslėpdavau aplinkiniuose kaimuose, o iš čia jau naktimis, po kiek reikėdavo parsinešdavome miestam, šventadieniais, kam reikia išdinti. Minėtasis ūkininkas atveždavo iškartone tik „Artojų Draugijai“, bet ir Kauno ir Vilniaus gaubėnoms. Priėmus iš jo knygas, paskui turėdavau išsiųsti jas Kaunan, Šiauliuosn, Vilniun, Ekatarino slavan ir kitur... Darbas buvo ne lengvas ir pavojingas nes knygų iš karto atveždavo po 8—10 ir dau-

giau pūdų. Nėtaip jau lengva buvo tokia daugybė kur nors paslėpti! O čia reikėjo saugotis netik policijos, ir pačių lietuvių.

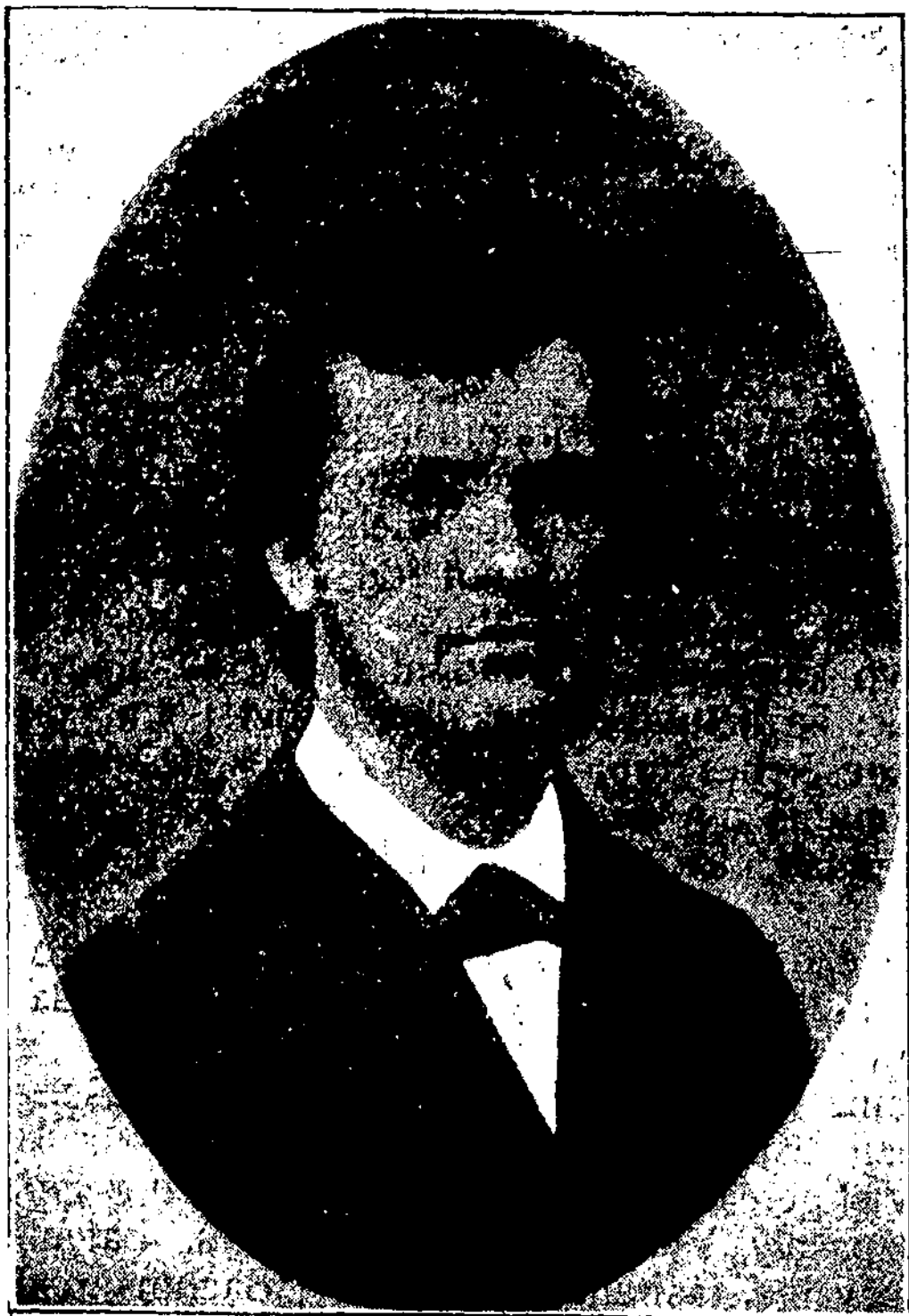
Arba vėl: „Ėjova plentu nuo Vilkaviškio pusės. Reikėjo mudviem pereiti Šešupės tiltas, paskui tuojau pasukti dešinėn ir pašešupiu, pro klebonijos sodą, maža gatvele įstiauzti į miestą. Čia arti ir šventorius, per kurio tvorą ryšulius permetę, jau būdavo va kaip namie. Šį kartą buvo truputį per šviesi naktis. Taigi, prisiartinę prie gatvelės, neišdrįsova stačiai abu kartu eiti. Susitarėva pirma apžiūrėti, ar nėra pavojaus, o jau paskui su našta žengti. Aš pasilikau prie tvoros paupyje, o Senkus nuėjo gatvele aukšty. Nespėjo jis palypėti, kaip ūmai du kartu balsiai sukosėjo. Tai buvo pavojaus ženklas. Gatvelėje pasirodė dvi aukšti juodi žmogysti. Bėgti jau man buvo per vėlu. Nieko daugiau nesūmėjęs, puolu patvorio šešėlin, knygas priglaudžiu prie pat tvoros ir pats išsitiesiu per visą savo ilgumą...

Juodosios žmogystos prisiartinę ir visai pro mano nosį praėjo toliau. Prie upės sustojo ir apie kaž ką nebalsiai kalbėjosi. Buvo tai vienas sargybinis, o antras žandaras, tik ne Feodorovas. Kiek pastovėję, apie kažin ką pasitarę, vėl tuo pačiu keliu sugrįžo at-

pyškinti. Nežiūrint į kulkų zvimbimą, laimingai pasiekėme Bachmaną. Kovos draugams pirmoj eilėje išdalinom laikraščius, paskui papirosus. Tokiais lankytojais broleliai labai pasitenkino ir Vyriausiam Vadui įkalbinėjo, kad greičiau leistų pulti Klaipėdą, kurią paimiti neabejojo.

Viską atlikę, prieš „bitelių“ lydimi grįžom į Kruken-Görge.

Pažiūrėjus į Klaipėdą, net neramu darosi, kad taip visai arti ir pasiekti negalima. Saulutė tartum koksai pranašas, praskleidžia debesis, pažvelgia ir vėl pasislepia, kaip ir pranašaudama linksmą naujieną...

Daktaras Jonas Šliupas (jaunais metais). Gimė 1869 m. Rakandžiuose Gruzdžių par Siaulių ap. Vienas pirmųjų ir žymiausių mūsų tautinės dvasios žadintojų, vienas „Ausros“ įkūrėjų. Valdžios persekiojamas dar 1888 m. buvo priverstas bėgti iš Lietuvos, bet darbuojasi Lietuvai ir ligi šiai dienai.

Del tokio josios rodymosi, tokios mintys skverbėsi:

— Bus dienele, kad tu, saulute, savo auksiniais spinduliais liūdysi tautiečių kovos laimikį...

Oi noras būti Klaipėdoje buvo pasiutiškai didelis.

Saulei nusileidus, su draugais A. M. ir P. Š., užvalgę pietų, išvykome į tas sargybas, kur apie vidurdienį priešo kulkosvydis mus švinu šventino; tai į namuką, ties pat Klaipėdą, netoli upės Danijos. Nešėm dovanų — laikraščių ir papirosų.

Priešas prietemos laike mūsų pastebėti negalėjo, bet turbūt, jam akyse vaidinos, nes retkarčiais suklegendavo kulkosvydžiai.

Išdalinę dovanas, grįžom jau sutemus.

(Bus daugiau).

Saulys J. K-as.

Jūros darbai.

Brangus tėvel! Aš laimingai atvažiavau, bet mūsų garlaivis dar nepabaigtas. Liko dar savaitei darbo ir mes gyvename ant kranto. Aprašysiu tau mūsų kelionę į Suomiją — į Abą. Gegužio 15 d. sėdome Klaipėdoje į suomių garlaivį „Ariadne“ ir pavakary išvykome Liepojun. Oras buvo labai puikus, jūra, kaip veidrodis, atmušė saulės spindulius ir aš negalėjau visu tuo gražumu atsigerėti. Pirmą kartą aš pamačiau, kaip mūsų dangaus žiburys lyg nugrimzdo į vandenį. Paskutinis leidžiančiosios saulės spindulys buvo papuoštas stebuklingąja žalsvąja spalva. Man sakė apie jūros padavimus, — kas mato užsileidžiančios saulės „žalį spindulį“, tam jūrą lemia gyvenimo laimė!

Jūros oras kaip ir apsvaigino mane, aš greitai nuėjau laivo žemyn gulti ir taip tviitai užmigau, kad nemačiau nei Liepojaus, nei Ventpītės, kuri mes naktį buvome užplaukę. Rytą, kuomet aš išėjau į laivo paviršių, jūra supė mus iš visų pusių. Niekur horizonte (akyratyje) nesimatė žemės ir vanduo buvo susiliejęs su dangumi. Tiktai naktį mes pamatėme prieš save jūros švyturį „Uto“. Naktis buvo labai šviesi. Aušra, saulei nusileidus į šiaurę neužgeso nei minutei. Buvo matyti beveik, kaip dieną. Kai mes prisiartinome prie švyturio, aš pamačiau, kad jis pastatytas mažoj salelėj. Prieš mus atsidendė daugybė įvairaus dydžio salelių. Mažesniosios atrodė, tartum kyšantieji iš vandens

gal, manęs nekliudydami. Sugrįžo netrukus ir Senkus.

— Ar dar gyvas? — klausia.

— Matai, kad dar krutu...

Gatvele eiti negalima, jie vėl ten sustojo. Eikiva per sodą.

Užverčia jis man knygas ant kupros ir grįžtava atgal. Netoli sodo aš įlendu į raistą. Naštos apsunkintas, juo tolyn, juo gilyn klimstu. Ko tik nesurikau „gelbėk!“ Senkus, nors juokdamos, šoko gelbėti. Knygas nurito man nuo pečių į klaną. Truputį sušlapo, bet tuojau ištraukė į sausą vietą. Keturpėsciais išlipau iš raisto. Persiritova per tvorą į sodą. Sodu eiti taip pat buvo neatsargu. Sode jau buvo vaisių, kuriuos saugojo panaktinis su šuniu. Bet pasiryžimas viską pergalėjo. Iš sodo sulipova į šventorių ir lengviau atsirusova. Atsidarėva pamažu bažnyčios mažasis duris (raktą vargoninkas turėjo), įlipova į bokštą ir bažnyčios aukšte kuriam laikui paslėpėva ryšulį. Ten dažnai laikydavome knygas. Būdavo jų net ir pačiuose vargonuose paslėptų.

Lietuvių susipratimas, judėjimas, persekiojimams besiaučiant, vis didėja. Laikraščių, knygų jau nebeužtenka. Reikalingas teatras. Su kokių dideliu atsargumu, baimė už to darbo imamas:

„Vieną kartą, vidurdienyje, (buvo tat 1901 metais) sutinka mane vienas mano draugas ir, linksmai sveikindamasis, taria:

— Važiuojam šiandien į lietuvių vakarą: komediją „Ameriką Pirtyje“ stato:

— Kur? Kaip? Ar tai gali būti? — nustebeš klausiu draugo.

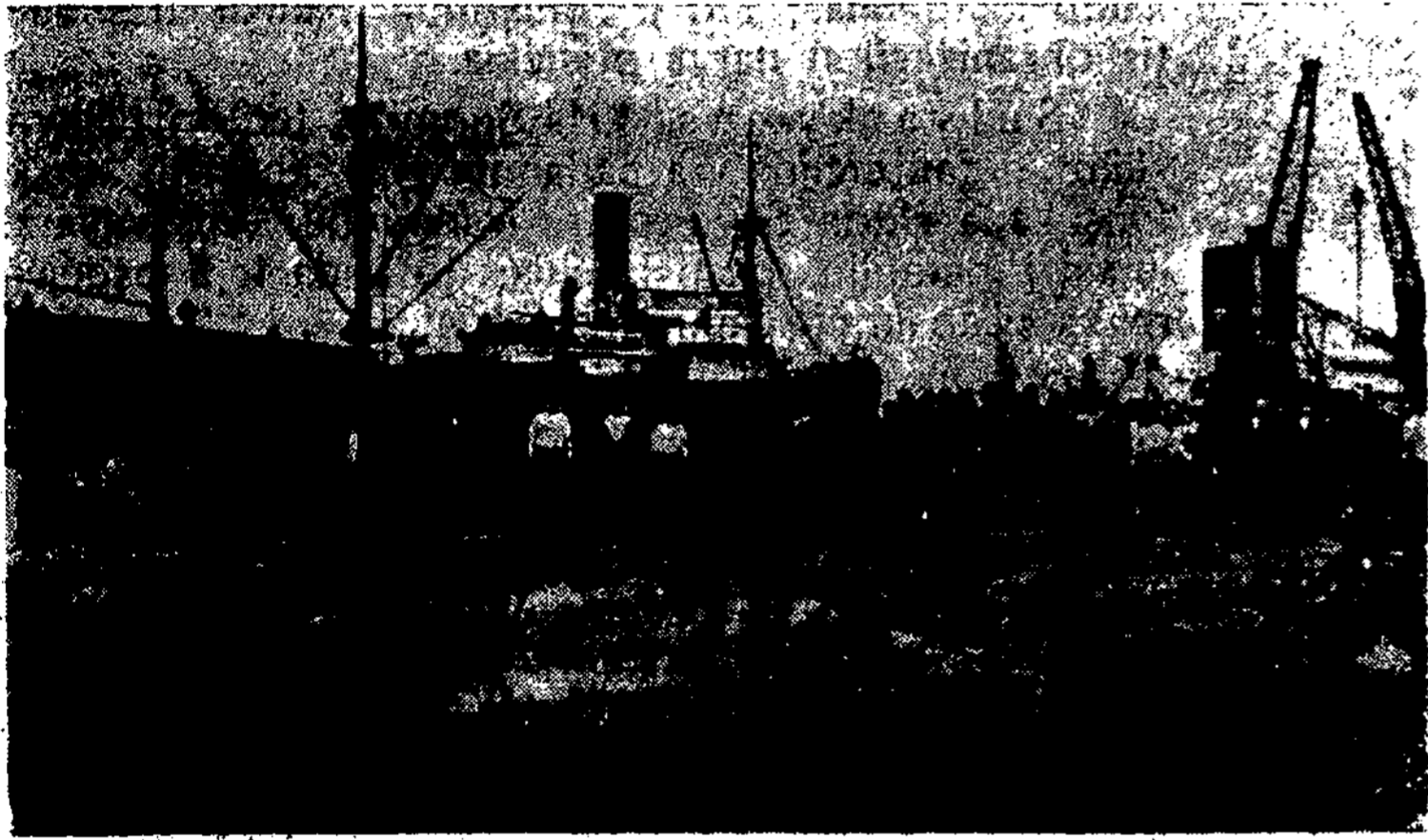
— Nugi Žiūruos-Gudeliuos pas Šnirpūną!

Tiesa, truputį ir aš prieš mėnesį laiko buvau girdėjęs, kad Žiūrių-Gudelių kaime ketinama vaidinti „Ameriką Pirtyje“. Bet aš tuo gandu netikėjau, nes niekas negalėjo tikrai tos žinios patikrinti. Netikėjau kad galėtų kur atsirasti tokių drąsuolių, kurie panarėtų stačiai į kilpas lįsti. Maniau, kad po tokio Lietuvoje dar niekur nepraktikuojamo vaidinimo žandarai, kaip visus vaidintojus, taip ir patį namų šeiminką, tuojau išgaudys ir kalėjiman sukis... Bet...

Žiūrių-Gudelių kaimas buvo toli nuo miesto ir kartu nuo „tų“, kurių labiausiai tais laikais reikėjo saugotis. Visi vaidintojai susirado vietoje. Taigi paslaptis buvo galima laikyti kuo puikiausiai. Ir iš tikrųjų rengėsi prie vaidinimo labai atsargiai. Tik vaidinimo dieną vidurdienyje pradėjo rengėjai kviesti svečius. Tokiu būdu ir aš buvau pakviestas.

didžiuliai akmenys. Didesniuose augo beržai. Jos vadinasi „škeromis“. Kad kapitonas galėtų tarpe jų orientuotis, ant kai kurių salelių yra pastatyti apskritūs bei keturkampiai bokšteliai, kuriuose visą laiką ugnis dega. Ugnis nuolat keičia savo spalvą. Jūrininkai, su kuriais aš susipažinau, pasakojo man, kad žibintuvus, tuose salelėse degamos medžiagos pripila kartą į mėnesį ir aplink bokštelių dargi niekas nuolat negyvena. Ant žibintuvo pritaistas suktuvėlis, kurį suka išeinantis iš stiklo šiltas oras. Prie suktuvėlio pakabinti iš visų pusių įvairiaspalviai stiklai: vaudoni, geltoni ir žali. Jie paeiliui pridengia žibintuvą ir delto laivas mato, tai baltą, tai raudoną, tai žalią šviesą. Kiekvienas bokštelis turi atskirą, sau pritaikintą, šviesą, kad naktį ją galima būtų atskirti nuo kitų ir tokiu būdu kapitonas visad žino, kur jam reikia eiti. Šitas paprastas pritaikymas leidžia lengvai plaukti tarpe susibūrusių salelių. Ryta salos pasirodė didesnės. Matėsi ant jų ir namai; dauguma salų buvo apaugusios beržynu.

7 val. mes atvykome į Abo. Nors mūsų garlaivis dar nepabaigtas, bet darbo mums randasi daug. Mūsų kapitonas — senas jūrininkas, išanksto ruošia, kas bus reikalinga būsiančiam plaukiojimui. Mes patikriname visus įrankius, sudedame viską laivan tvarkoje,

Jūros darbai Prancūzų uoste Liarošel. 1919 m. mūsų valdžia užpirkto tame uoste daug įvairių prekių, kurios laivais atgabenta Lietuvon. Uosto darbininkai pasiruošę tas prekes laivan krauti.

krauname kelionei reikalingą medžiagą. Ryta garlaivis turės išeiti į jūrą, kolkas tik mašinų ir katilų išbandymui. Šitame plaukiojime vadovaus dirbtuvės komanda, o mes būsime kolkas kaip keleiviai.

Mūsų komandoje yra 24 žmonės: kapitonas, 2 padėjėju, 2 mechaniku, 2 mašinistu, 2 mašinų tepėjai, 6 pečkuriai, vienas bocmanas, 3 vairininkai, 2 jūreiviai, 2 mokiniai, virėjas ir bufeto užvaizda. Mūsų garlaivio ilgis 62 metrų, plotis 10 metrų. Kuomet mes priklausime garlaivį pilną prekių krovinių — milijoną kilogramų — tai jis nustumia į vandenį daugiau 4^{1/2} metro gilio, o dabar, kuomet garlaivis tuščias, tai jis nustumia vandenį apie 3 metrus. Visai tuščias garlaivis neišeina į jūrą ir jei jame visai nėra prekių, tai pripila jo 3 sisternas (dideli garlaivio katilai) vandens — 200.000 kilogramų. Šitas vanduo vadinasi balastu. Tuomet laivo užpakalyje šriūbas nustumia daugiau pusės į vandenį ir laivas gali eiti. Mūsų laivo greitis kuone 22 kilometru į valandą: — jūroje skaitoma myliomis, tie 22 kilometru bus 12 mylių.

Dabar šaukia į darbą. Su-Diev! Kaip laivas yra padirbtas iš vidaus parašysiu sakančiame laiške.

Tavo sūnus Adas. Jūrininkas D.

Nuo redakcijos: „Lietuvoje“ apie jūrą rašo kažkas, irgi pasirašinėdamas Jurininku. Bet tai visai kitas autorius.

Radasto Žiedas.

Drąsiai, broliai!

Drąsiai, broliai, drąsiai, broliai,
Kol stipri dar mūsų norai.
Eikim ten, kur broliai šaukia,
Tautos šventės, laisvės laukia.

Drąsiai, broliai, drąsiai, broliai,
Kol neatšalę mūsų norai
Į sostinę, brangią pyli,
Neškim vėliavą ir vyti.

Po to pirmo vakaro po visą plačią apylinkę pasi-
pylė vaidinimai. Žmonės mokėjo tylėti, bet pagalios
žandarai susekė ir prasidėjo persekiojimas:

„Policija ne juokais pradėjo tardymą. Apie šį va-
vakarą viską jau žinojo. Iš pradžių žandarai pradėjo
krėsti ir tardyti aplinkinius žmones, (kurie arčiau Ma-
riampolės gyveno). Paskui stvėrėsi ir kitų. Iškrėtė ir
suėmė Maskvoje studentą Juozą Matulaitį; paskui krė-
tė mane Kazaniuje. Nors nieko įtariamo pas mane ne-
rado, vis delto suėmė ir išlaikė... Kazaniaus kalėjime
3 mėnesius. Tuo pačiu laiku kratė Naugarde kareivį
Kidolį (jis tuomet kariuomenėje tarnavo); taip pat nie-
ko įpatingo nerado, todėl buvo paliktas tik savo įvy-
resnybės priežiūroje.

Studentą Matulaitį suėmė, jis visai be jokios kal-
tės turėjo Maskvoje išsėdėti 4 mėnesius. Paskui jis
buvo atiduotas kariuomenėn, kur, būdamas silpnos
sveikatos, turėjo trejeta metu išsikankyti...

Mane iš Kazaniaus po 3 mėn. kalėjimo pargabe-
no tėviškėn ir už 1000 rub. užstato paleido be teisės kur
nors išvažiuoti. Tėviškeje turėjau „kalėti“ žandarų prižiū-
rimas, pusantro metų laukdamas tyrinėjimo pabaigos...
Drauge su manim ir anais dviem vyrais tardymas

buvo patraukta dar 16 žmonių, taigi iš viso 19, nors
dalis jų nieko bendro su vaidinimu neturėjo.

Bet čia paminėta viena mažesniųjų bylų dėl susi-
pratimo kėlimo. Kartais bylon buvo traukiama po
keliasdešimtis žmonių, kaip, padėkim, daktaro Vainei-
kio bylos 1896 ir 1899 metais, kai buvo išgaudyta ir
kalėjiman sukišta kuone visa mūsų tų laikų inteli-
gentija.

Prisiminę tuos sunkiuosius laikus, kurias
nugalėjome dvasia sustiprinti, dar didesniu pasiryžimu
ženkime prieš vieno svarbiausių mūsų tautos tikslų: vi-
sos mūsų tautos laisvės, visų mūsų žemių į vieną
Nepriklausomą Lietuvą sujungimą.

Leit. Viliušis.

Už laisvę.

(iš karo su lenkais atsiminimų).

(Žiūrėk «Kario» 8 Nr.)

— O ar Tamsta iš toli eini? — paklausė manęs.
— Nelabai — atsakiau — buvau Suvalkuose,
Krasnopolyje, su reikalais — dabar grįžtu.

Drąsiai, broliai, drąsiai, broliai,
Kol skaisti dar mūsų norai,
Už brangią laisvę, už tėvus,
Nors mūs ne vienas už tai žūs.

Šarvais, ginklais pasipuošę,
Žengt į kovą pasiruošę
Priešus laukan išvarysim,
Broliams laisvę sugražinsim.

Aušrai auštant giedras rytas,
Apšvies vėliavą ir vytį,
Dings liūdnumas, džiaugsis siela,
Bus ramu, gražu ir miela.

Drąsiai, broliai, drąsiai, broliai,
Kol jauni dar mūsų norai
Drąsiai ženkim į sostinę,
Atgaivint jausmų krūtinę.

Drąsiai broliai už tėvynę,
Drąsiai ženkim į sostinę
Broliams rankas mes paduokim,
Iš vergijos juos vaduokim.

Kad mes visi vienam būry,
Meilės ir džiaugsmo sukury
Po sparnu vyties vėliavos,
Šventę sveikintume tautos.

Suomių šauliai).

(Skyddskär).

Rašant viename iš pereinamo „Kario“ numerio apie ginkluotą Suomijos pajėgą, trumpai buvo apibudintas ir Skyddskär (skaityk — šidskor) — savanorių kraštui ginti organizacija. Tos organizacijos uždaviniai

*) Sulig „Bellonos“ VIII. 2

jų vykdymas, jos idėjos sudaro panašumą su mūsų šaulių sąjunga.

Organizacijos pagrindai. Ta organizacija yra kilusi 1918 metais laike kovų su bolševikais. Ji apėmusi greitu laiku visą Suomijos kraštą, dabartiniu metu skaito išviso apie 110.000 žmonių; atskaičius senesnius amžiumi ir jaunuolius — tinkančius karo tarnybai, liks apie 80.000 žmonių.

Į skyddskär'us (savanorių būrius) priklauso civiliai žmonės, norintieji prisiruošti prie karo tarnybos. Jų uždavinius apibrėžia organizacijos statutas:

„Gynimo būrių uždaviniu yra išvystyti tautos gabumus krašto gynimui ir palaikyti krašte valstybės ir teisingumo tvarką“.

Jie privalo:

- 1) savo narius kariniai paruošti,
- 2) platinti jų tarpe gimnastiką ir sportus; rūpintis fiziniu tautos auklėjimu,
- 3) reikalui esant padėti reguliarei kariuomenei,
- 4) valdžiai pareikalavus palaikyti vidaus tvarką suteikti jei pagalbos.

Į sąjungos narius priimami yra tik ištikimi žmonės nuo 17 metų amžiaus; išimtiniais atsitikimais, tėvams sutikus, gali būti priimti ir jaunesnieji. Jei nežinoma ar asmuo ištikimas, tai kai kurį laiką jis lieka kaip kandidatas, kad jį išmėginti. Naujai užsirašantis organizacijon narys prisiekia.

S u t v a r k y m a s. Visa Suomijos teritorija Skyddskär organizacijos yra padalinta į 21 apskritis; apskritims vadą skiria Skyddskär vadovybė. Apskritys dalinasi į parapijų paapskričius; jo vadą ir 3 padėjėjus renka paapskričio sąjungos nariai.

Parapijų būriai susideda iš skyrių po 8 žmones kurie daro užsiėmimus kasdien, laisvomis nuo darbo valandomis. Bent sykį savaitėje daromi viso apskrities skyddskär užsiėmimai.

Visų Skyddskär vadų yra dabar (nuo 1921 m. liepos m.) pulk. leit. Lauri Malmberg, artilerininkas. Per didįjį karą jis tarnavo vokiečių armijos suomių dalyse, paskui gi buvo 1-mo artilerijos pulko vadu. Jis turi simpatijos dešiniųjų ir centro tarpe.

Skyddskär garbės viršininku yra gen. Mannerheim (dabar atsargoj), buvęs 1918—1919 m. valstybės viršininku ir vyriausioju vadu. Yra jis griežtu

— O kur Tamstai pareiti? — vėl kvotė mane moteriškė.

— Į Smalėnus. — nes girdejau dar iš ano gerojo stačiatikio, kad esąs koks tai miesčiukas Smalėnai ir kad ten daug lenkų kariškių stovi, net visas batalijonas, tai tyčiomis ir atsakiau.

— O ar daug „vuiska“, dabar Smalėnuose? — vėl ji man nedavė ramybės.

— Kad aš trečią dieną, kaip iš Smalėnų, tai tikrai nežinau. Pirmiau, kaip aš buvau, tai buvo gana daug, — paaiškinau.

Moteriškė, matomai, patenkinla mano atsakais, pradėjo pati pasakoti, ką tik žinojo: kad tą rytą išėjo apie penkias kuopas kareivių iš Smalėnų Suvalkų link, ir kad Smalėnuos, turbūt, visai maža ju likę, ir kad, jos nuomone, gal su lietuvjais jau susitaikę.

— Aha — pamaniau sau — tai ne taip tirštai bus pafrontėje — lengvesnis bus peršliaužimas!

Tuo tarpu įėjome jau į kaimą. Žmonelė atsisveikino ir ramia sąžine, pasikalbėjus su „savuoju“, nudūlino į namus, o aš vėl tolyn per kaimą, linkui tu matomų už kalnelio medžių, kame turi gyventi tie mano „nekenčiami“ rusai.

Ištolo išgirdau važiuojančio keliu vežimo dardėjimą ir ką tai garsiai visokiais balsais rėkaujant. Del visa ko išokau šalia kelio į griovį ir priguliau. Pro šalį prapleškėjo visu smarkumu vežimas ir aš tik pastebėjau iš griovio, kad važiuojantieji buvo su šautuvais. Matoma, užsigėrę kareiviai pavakare drožė, kur nors į „medžioklę“. Praslinkus pavojui, atsikėliau ir tiesiai per dirvas nužingsniavau pirmu, pasitaikiusiu takeliu Senujų Bokšų namelių linkui.

Mažas tai buvo gyventojas, gal būt iš mažžemių. Trys trobėsiai, kurių stogai lyg rengėsi tūpti, atsirėmę vienas į kitą ir visi, pašliję ant šono, atrodė, lyg snaudžia nakties tamsoje po sunkių vasaros darbų; kiemas aptvertas pinučiais, kurie kaip gyvoji tvora, išsišakoję į visas puses, tik nežaliavo.

Šiaip taip perlipęs per tvorą, atsargiai priėjau prie lango ir pradėjau observuoti kambario vidurį (langas ne buvo uždarytas iš lauko, nes langinių nėra — ne mada!). Viduje, į sienos plyšį įsmeigta balana, kartais beveik visai užgesdama, tviskėjo, tai balta, tai vėl raudona šviesa, menkai apšviėsdama mažą pirkelę, kad net sunku buvo ką nors tikresnio išžiūrėti: kaž kokia senuke, atsisėdus pas krosnį, verpė pakulas; o senis, kiek galima buvo spėti, kad tai šaimininkas, ilgą bar-

komunizmo priešininku ir idejiniu „baltųjų“ vadu. Įgavęs didelio populierumo Skyddskāruose, nors būdamas tik garbės vadu, aktyviai dalyvauja organizacijos darbe, daug padėdamas vadui ir vyriausiam štabui.

Skyddskārai yra karo ministerijos žinioje; jo vadas priklauso betarpiui karo ministeriui.

Vyriausias organizacijos štabas turi 7 skyrius, atitinkamus karo ministerijos departamentams: 1) bendram (organizacijos ir mobilizacijos), 2) centraliniam, 3) intendantūros, 4) apšarvavimo, 5) technikos, 6) sanitarijos — ir be to turi 7) politinį skyrių su dalimis kiekviename Skyddskāro apskrityje.

Skyddskāro kariuomenė. Skyddskāro kariuomenė susideda iš pėstininkų, raitijos, artilerijos, technikos dalių ir šarvuotų automobilių būrių. Jų organizacija atitinka nuolatinės kariuomenės organizacijai. Didelių miestų apskrityse sudaromi yra pėstininkų pulkai, kitose gi apskrityse atskiros kuopos.

Pėstininkų pulkas turi 3 pėst. kuopas ir 1 kulkosvaidžių kuopą; kiekvienam Skyddskāro apskričiai ir kiekvienam pulkui išpuola po 1 artilerijos batareją, susidedanti iš 4 įvairių patrankų. Prie kiekvieno apskrities štabo renkasi dalys, betarpiui jam priklausančios: kalnų artilerijos būrys, raitelių būrys (10—20 arklių), kulkosvaidininkų dalis. Kai kuriuose apskrityse sudaryta raitelių eskadronai, turintieji miestų vardus. Yra 6 raitelių eskadronai. Be to Skyddskārai turi vieną gelžkelių batalioną Elsinkiuose, 6 šarvuotų automobilių būrius (po 2 automobilių būriui).

Suomių savanorių dalys turi savo ligonines, daug automobilių sužeistiesiems vežioti ir galestingųjų seselių personalą.

Skyddskārų apginklavimas ir apšarvavimas yra labai geras. Šautuvų, kulkosvaidžių ir šovinių visose apskrityse yra iš viso 120.000 žmonių. Šautuvai daugumoj rusų sistemos, bet yra ir vokiečių; kulkosvaidžių yra Maksimo sistemos, lauko patrankų — rusų ir kalnų patrankų — japonų. Šautuvai laikomi namie ir yra pavyzdgingiausioje padėtyje.

Skyddskāristų aprūpinimas yra kuogeriausias.

Paskelbus mobilizaciją sąjungos nariai šaukiami kariuomenėn, jei jų metai yra mobilizuojami. Skyddskāruose lieka apie 40.000 žmonių, kurie eina tarnybą krašto viduj ir kariuomenės užpakalyje.

(Bus daugiau).

zda, nuolat kryžiuodamasis dešiniąja, lingavo prieš šventą paveikslą kertėje; mieguista katė sėdėjo ant stalo ir žiūrėjo į tą ramų kaimiečio gyvenimą ir tik laiks nuo laiko nuobodžiai žiovavo.

Iš to besimeldžiančio kampe prieš paveikslą ir besikryžiuojančio į tris pečius senio drąsiai galima buvo spėti, jog čia sentikis gyvena. Abejoti nebuvo ko. Jėjau... Iškart visi pirkios gyventojai lyg sujudo ir, metę savo darbus, žiūrėjo į mane. Bet tas, kad ir šaltas sutikimas, manęs nebaugino. Užvedžiau kalbą savo reikalui. Greitai jie visai aprimo ir šeiminkė pasiūlė net šį tą užkasti. O aš kaip tik jau buvau išalkęs.

Naujienu pasiklausyti, išlindo iš užpečkio ir kažkoks jaunas vyrukas. Mat, buvo jau bemiegas. Kaip aš vėliau sužinojau, tai buvo to ūkininko sūnus. Nieko nesakęs, atėjo pas stalą ir, akis išpūtes, klausėsi.

Reikia pastebėti, kad, neatsižvelgiant į šaltą priėmimą, nejutau jokios baimės ir jaučiausi, kaip namieje — tiek buvau tikras.

Įsiplepėjus, sužinojau, kad jau tik vienas varstas iki demarklinijos. Prysakyje esąs didelis ežeras — vienam gale to ežero miestelis Smalėnai, kame daug lenkų, beveik batalionas, o pro antrą galą eina gelžkelis, ant kurio stovi sargyba, o dar toliau — kitas ežeras.

Karo chronika.

Mažojoj Lietuvoj.

— Lietuvos kariuomenė. Vasario 19 d. po piet įžengė į Klaipėdos kraštą Lietuvos kariuomenė.

— Kariuomenės Vado Klaipėdoje atsišaukimas. E. Klaipėda. Apleidžiant Santarvės kariuomenei ir komisijai Klaipėdą, kariuomenės vadas paskelbė tokį atsišaukimą.

— Vasario 18 d. nepaprasta Ambasadorių konferencijos komisija įteikė Ambasadorių konferencijos nutarimo nuorašą, kad Klaipėdos krašto suverenumas perduodamas Lietuvos respublikai. Šiandien vasario 19 d. Alijantų komisaras ir kariuomenė apleido kraštą. Iki galutinai bus nustatyti santykiai tarp Lietuvos ir Klaipėdos ir Lietuvos respublika paims Klaipėdos kraštą valdyti, aš, kaip Armijos vadas, atsakomingas vidaus tvarkai ir išorinei krašto apsaugai, skelbiu, 1) kad buvusi iki šiol įstatymais nustatyta tvarka pasilieka galioje; 2) Armijos vadas eina vyriausiojo komisaro pareigas; 3) Krašto policija ir toliau palieka Armijos vado žinioje; 4) visi krašto valdininkai kviečiami ir toliau sąžiningai eit savo pareigas, o tuos, kurie nuo savo pareigų patys pasitraukė ir iki šios dienos tarnybon negrįžo skaityti visiškai pasišalinusiais ir jiems alga išmokama tik iki jų pasišalinimo dienos; 5) asmens kuriems už įvairius iki š. m. vasario 19 d. papildytus nusižengimus buvo skirtos administracinės bausmės, piniginė bauda, ar daboklė, nuo šių bausmių atleidžiami, jei jos iki vasario 19 d. dar neįvykdytos.

(pas.) Budrys

Klaipėdos Krašto Armijos Vadas.

Klaipėda, vasario 19 d. 1923 m.

Užsieniuose.

— Airijoj. Laisvosios Airijos vyriausybės amnestija sukilėliams pasibaigė. Tik keletas mažų sukilėlių būrelių tepasižadėjo nusiginkluoti.

— Anglija reikalauja iš Latvijos. 134.500 sv. sterlingų už latvių šaulių pervežimą, iš Tolimųjų Rytų ir jų išlaikymą tame krašte. Praeitais metais ir Prancūzija pareikalavusi nemažą atlyginimą už tų pačių šaulių išlaikymą ir apginklavimą jiems esant Sibiriuje.

Tad sunki išėitis! Reikia pasirinkti, ar pro Smalėnus, ar pro gelžkeli: čia ir čia pavojus! Juo labiau kad nepažįstama vieta.

Taip mums bešnekučiuojant — pakyšt dar pora jaunų vyrų, apsiginklavusių stipriomis gumbotėmis. Pasirodo, tai šio šeiminko sūnaus draugai. Vaikiniai vakarais, kaip paprastai, suseidavo, ar tai kortsme palošti, ar taip sau pasikieminėti, su merginomis pafilirtuoti.

Bet naujai atėjusieji vaikinai labai įtartinais žiūrėjo į mane. Lyg matė manyje persirengusią vyriškai panelę. Mažai kalbėjo, daugiau tylėjo. Net mano pastangos juodu įjudinti įkalbinti iškart nuėjo niekais. Tik pagaliaus, pastebėję mano parištą ranką ir kruvina mundirą, skylėtą nuo kulkos, pradėjo šnekėti linksmiau ir pasirodė daug atviresniais. Aš tik paskiau sužinojau, kad jie slapstosi nuo lenkų mobilizacijos ir kad mane išsyk palaikė už lenkų šnipą, kuris persirėdęs lietuvių karininko uniforma, nori juos susekti ir sugauti, arba iširti jų nusistatimą kas link lenkų. Nes, ištikrųju, sunku patikėti, jog aš bėgu iš nelaisvės — kariška lietuvių karininko uniforma ir trikampiai, ir žvaigždutės ant trikampių, ir net baltas dirželis ant kepurės. Tik pontinų trūko. Jei kas bėga iš

— **Anglijos kariuomenė** užleido vakarinę Vokietijos okupuoto krašto Koelno rajono dalį prancūzams. Anglija mananti į Vokiečių Prancūzų ginčus nesikišti.

Amerikos Jungtinių Valstybių valdžia pareiškė, kad ji į Europos reikalus nesikiš.

— **Rusijoje.** Karo dirbtuvėse sustiprintas darbas. Tulos šautuvų, Permės patrankų, Bogorodskio amunicijos ir Ochtos parako, dirbtuvėse padauginta darbininkų ir įvesta naktinis darbas.

— **Kiek kainavo Mesopotamijos užkariavimas.** Anglų Parlamente atstovas Lambertas pranešė, kad Anglams Mesopotamijos (Turkijoje) užkariavimas kainavęs 147,5 milijonai sv. sterlingų, 31 tūkst. nukautais ir 51 tūkst. sužeistais.

Sulaužius vadovybės bendrumą ir vienumą, Jūs neteksite patogiausios progos priešininką savo valiai pavergti . . .

Respublikos gerovei būtina reikalinga, kad jos Vyriausias Vadas turėtų pilną Jūsų pasitikėjimą . . . Jeigu vyriausiu vadu būčiau ir ne aš paskirtas, — nesiskųčiau . . .

Napoleonas.

Padėtis neutralėj zonoje

Lenkai kariuomenės pajėga užėmę neutralę zoną Valkininkų — Rudziškių ruožte ir tokiu būdu įvezdinę „civilinę administraciją“, tuo pat pradavaujasi ir kitose neutralės zonos vietose.

Suvalkijos rajonas. 1920 m. spalio mėn. Suvalkijoje Tautų Sąjunga nustatė tarp mūsų ir lenkų kariuomenių neutralę zoną po 6 km. pločio juostomis, kurios eina lygiagrečiai į abi puses nuo Curzono linijos, pradedant nuo Vokietijos sienos iki įtakos upelio Igorkos į Nemuną ir toliau Nemunu į žemių rytus iki k. Uciecha (10 km. į pietus nuo Merkinės). Tose dviejose juostose tegalėjo veikti abiejų vyriausybių civilinė administracija. Lenkų ir lietuvių kariuomenė buvo atitrauktos į neutr. zonos pasienius.

Š. m. vasario 17—20 d. lenkai dar sykį sulaužė šią neutr. zoną ir įvedė į jos teritoriją savo kariuomenę. Lenkų kariuomenė užėmė visą eilę kaimų nuo

Vokietijos sienos iki Nemuno, kaip lenkų, taip ir mūsų pusėje nuo Curzono linijos. Lenkų miliciją pamaino reguliarė kariuomenė. Mūsų neutr. zonos pusėj lenkų kariuomenė užėmė šiuos punktus. k. Paliūnai, k. Beržininkai (į vakarus nuo Lazdijų), k. Rakeliškis, Alnų-Volmerj dv., Alnų-Mejerj dv., k. Kalviškiai, poliv. Dušničia, k. Dušničia, k. Jonaslava (į rytus ir pietus nuo Galadusio ežero).

Suvalkijoje įėjo į sistemą lenkų partizanų puolimai ir plėšimai ramių neutr. zonos gyventojų ir apšaudymas mūsų kariuomenės sargybų. Lenkų partizanų gauja yra susispietusi Varviškės kaime (Nemuno ir Igorkos santakoje; mūsų pusės neutr. zonoje), iš kur ir vykdo savo „reizus“. Vasario mėn. ši gauja pareiškė mažiau veiklumo, matyt, ir ją sudomino Valkininkų Rudziškių geležinkelio linija.

Iš atskirų įvykių Suvalkijos neutr. zonoje pažymėtini šie:

Vasario 20 d. apie 13 val. raiti lenkų partizanai skaičiuje 25 žm. užpuolė Kmėliavos kaimą (6 km. į pietus nuo m. Leipalingis; mūsų pusės neutr. zonoje) ir apiplėšę gyventojus pasitraukė.

Vas. 22 d. apie 20 val. lenkų raiti ir pėsti partizanai su 2 kulkosvydžiais puolė mūsų kariuomenės sargybą ties kaimu Kalviai (4 km. į vakarus nuo m. Kapčiamiestis). Partizanai paėmė iš gyventojų 6 arklius ir apiplėšė kaimą. Vienas partizanas sužeistas.

Vas. 26 d. apie 14 val. partizanai skaičiuje 25 žm. puolė mūsų kar. sargybą ties k. Paliėpiais (8 km. į rytus nuo m. Kapčiamiestis). Mūsų sargyba lenkus atmušė.

Merkinės—Varėnos rajonas. Čia neutralės zonos nėra nustatytos; eina tik demarkacijos linija.

Vasario 21 d. 19 val. į mūsų teritoriją iki kaimo Paručiai (7 km. į žemių — rytus nuo m. Varėna) buvo įsiveržę apie 20 lenkų raitelių, kurie mūsų kariuomenės buvo išvaikyti.

Tą pačią dieną naktį apie 23 val. lenkai apšaudė mūsų kar. sargybą ties kaimu Kamionka, bet mūsų šautuvų ugnimi liko išvaikyti.

Vas. 22 d. apie 21 val. lenkai vėl apšaudė k. Kamionką kulkosvaidžių ir šautuvų ugnimi.

Vas. 23 d. 21 val. lenkų kariuomenė apšaudė mūsų teritorijos kaimą Podkamien (8 km. į žemių — rytus nuo m. Varėna), kurį lenkai buvo užėmę vas. 15 d.

nelaisvės, tai visuomet pasistengia savo kariškus rūbus paimyti civiliais. O čia aš, iš tikrųjų, atrodžiau keistai.

Na, vis tik galų-gale įsitikino, kad apgavystė nėra ir pareiškė man savo draugingą nusistatymą. Pasisakė, kad jie laukia lietuvių, kaip giedros dienos, ir kad lietuvių kariuomenėje jie mielu noru tarnautų, bet tik ne lenkų. Pasirodo, labai gerą atminimą ir įspūdį lietuvių kariuomenė jiems paliko; tai esą netoki plėšikai anot jų, ir netoki nudraskėliai — daug žmoniškesni, sulyginant lenkų kareivius. Jų tėvas — senukas ir plūdo ant lenkų, kad jam norėjo biauzybės barzdą nupešti: pradėjo karščiuotis, viską prisiminęs ir siuntė lenkams trenksmingus perkunus. Man daugiau niekas neliko, kaip tik pritarti. Pasijutau, kad esu, kaip paš poną Dievą už pečiaus. Senai to laukiau.

Taigi pavakarieniavęs skaniais šeiminiškės vaišiais — pienu ir duona, maniau, kur nors įlįsti triobon ir pernaktuoti, o ryt jau dieną apsižiūrėti, kaip atrodo apylinkė ir, ar daug lenkų matosi pafrontėje. Antra vertus — buvau užtektinai nuvargęs.

Trys jauni vyrukai tuo tarpu linksmai šnekučia vosi ir dūmė mano pamylėtaiš papirosais. Staiga vienas jų, matomai, drąsiausias, ramiai žiūrėdamas į kitus du savo draugus ir į mane, prabilo.

— Na, vyrai, perveskim jį per frontą!

Kiti du jam kaip matai pritarė.

Man ir nuovargis pranyko, tuos žodžius išgirdus. Išėmęs dar po papirosą, kad ir paskutinį, pavaišinau tuos savo naujus draugus. Kuris buvo išlindęs iš užpečkio, taip pat apsirėdė. Visi susiieškojo vėl savo ištikimiasias lazdas. Aš turėjau pakeliui rastą kasžin kokį rungą. Reikėjo skubintis. Karštai atsiveikinau, padėkojau šeiminiškams už vaišes, atsiprašydamas, kad neturiu kuom užmokėti, nes lenkai nuo pinigų mane „išgelbėjo“. Išėjau paskutiniu.

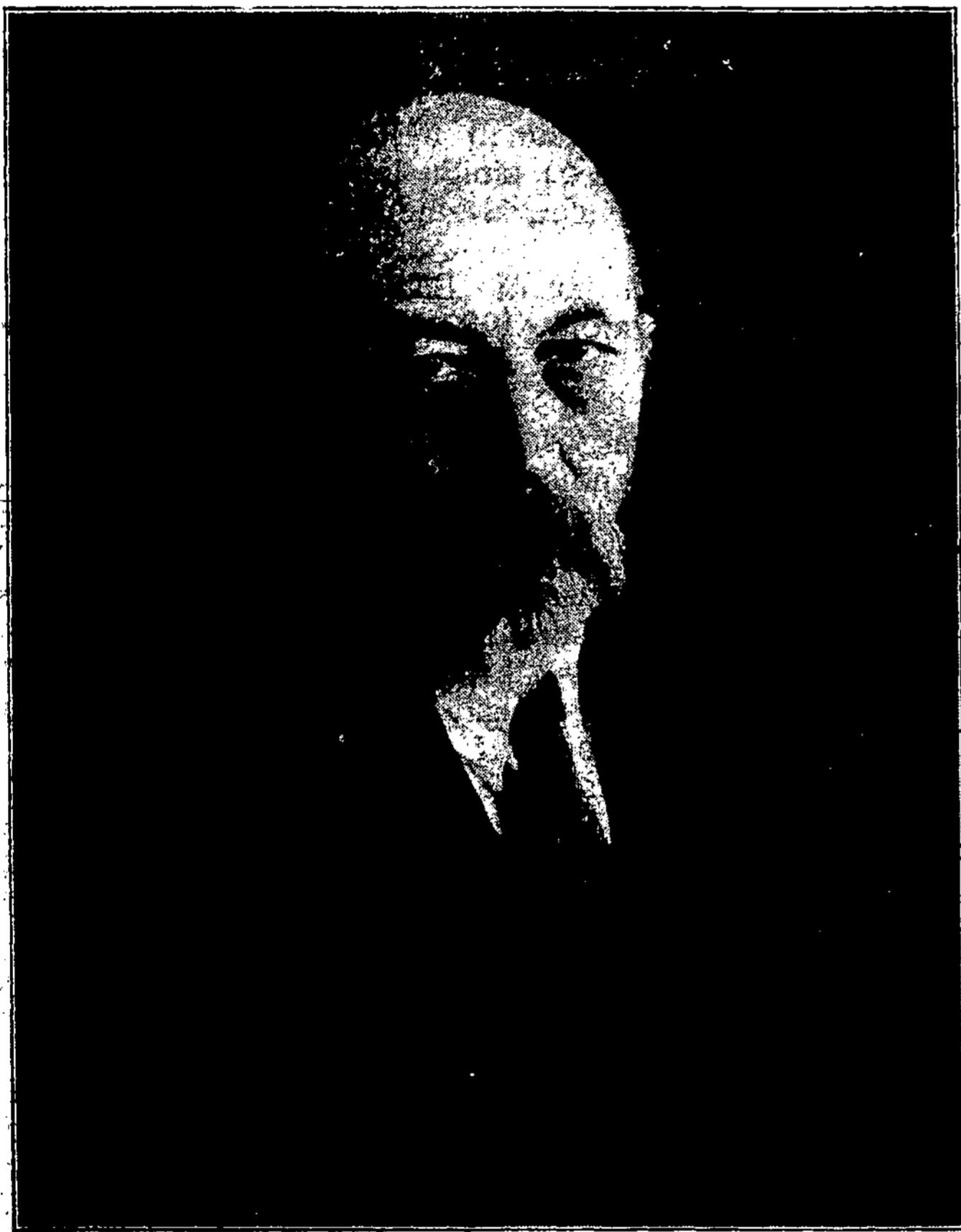
Tamsoje prysakyje buvo matyti trys žmonių šešėliai su gumbuotėmis rankose, o vienas, užsidėjęs ant pečių, nešėsi paimtą iš namų irklą. Iš karto aš nė nesupratau, kokiems galams jie paėmė tą irklą, bet klausinėti nebuvo laiko. Supratau gerai, kad tik akiai sekdamas savo vadovų nurodymų galiu išlošti. Jie įėjo prysakyje, o man įsakė laikytis kokius aštuonis žingsnius užpakalyje ir, jeigu tik kas sušnektų prysakyje, tai kad šokčiau dar keletą žingsnių atgal ir pritūpęs laukčiau. Mane dar pamokino, kad jei sutiks fronte lenkų patrulė iš vieno ar dviejų žmonių, tai jie pirmiau užkalbins lenkiškai, o paskiau juos nuginkluos. (Bus daugis).

Vas. 25 d. 23 val. lenkų partizanai ir kareiviai apšaudė mūsų sargybą ties kaimu Mordasava (8 km. į rytus nuo m. Merkinė). Mūsų sargybos ugnimi lenkai buvo išvaikyti.

Tokiu būdu šiame bare lenkai tebeleiko užėmę mūsų teritorijoj kaimą Mitranką (Dmitrovka; prie Varnėnos) kurį jie užėmė vas. 16 d.

Valkininkų—Rudziškių—Vievio rajonas. Pradedant iš mūsų pusės nuo kaimo Jakėnai (7,5 km. į pietų vakarus nuo Valkininkų st.) ir toliau į žiemius iki Joniškis ir iš lenkų pusės, pradedant pietuose nuo k. Degsniai į žiemius iki k. Varnėnai — eina antroji neitr. zona, Tautų Sąjungos nustatyta 1920 m. gruodžio mėn. Joje demarkacijos linijos nebuvo prarastos. Š. m. vasario 3 d. Tautų Sąjungos Taryba pasiūlė šią neitr. zoną padalinti tarp lenkų ir lietuvių vyriausybės jos administravimui.

Pietuose šią neitr. zoną perkerta Vilniaus—Gardino geležinkelis tarp Rudziškių—Valkininkų stočių.

Martynas Jankus. Gimė 1858 m. Bitėnuose, netoli Tilžės. Dar prieš „Ausros“ pasirodymą išleido žmonėms lietuvišką dvasią žadinančių dainelių. Pats vienas buvo sumanęs leisti laikraštį, bet sužinojęs, kad eis „Ausra“, prie jos prisidėjo ir žymiai ją parėmė. Dabar Vyr. Maž. Liet. Gelb. Kom. Pirmininkas.

Čia vasario 15 — 18 dd. lenkai metė savo kariuomenę neitr. zonos užėmimui. Lenkų kariuomenė tame ruožte užėmė neitr. zoną ir buvo įsiveržusi į mūsų vyriausybės valdomąją teritoriją.

Vasario 17—18 d., išstumus mūsų kariuomenei lenkus iš mūsų teritorijos, šiame rajone buvo ramesnė padėtis. Tebuvo kovų dėl atskirų punktų.

Vasario 20 d. 13 val. mūsų kariuomenė puolė lenkus kaime Kalonys (mūsų sargybų linijoj), iš kur lenkai buvo pasitraukę. Dėl priešo artumo mūsų dalys kaimo neužėmė, ir lenkai vėl grįžo į kaimą.

Vas. 25 d. 11 val. lenkų kariuomenė Kalonių kaimą apšaudė.

Tokiu būdu visi mūsų teritorijos kaimai šiame rajone dabar randasi mūsų rankose.

Vasario 21 d. 10 val. nakties lenkai apšaudė mūsų sargybą ties k. Spenglenikai. Sutikti mūsų sargybos šautuvų ugnimi, lenkai pasitraukė.

Vasario 22 d. 17 val. lenkai apšaudė mūsų sargybą ties kaimu Solomianka. Mūsų sargybai atsišaukdžius, lenkai pasitraukė.

Vas. 23 d. 11 val. lenkų žvalgai, sustiprinti lengvu kulkosvaidžiu, apšaudė Strelciškių kaimą; sutikti ugnimi lenkai pasitraukė.

Vas. 23 d. lenkai užėmė neitr. zonoj kaimą Derjonis (13 km. į rytus nuo m. Aukštadvaris).

Lenkai taiso Valkininkų—Rudziškių geležinkelį ir tiltus.

Lenkų spauda nebeslepia, kad puolime neitr. zonos Valkininkų—Rudziškių ruožte dalyvavusi jų kariuomenė. Kovos 17—18 d. vas. šiame ruožte mums pateko nelaisvėn vienas lenkų karininkas — 15 „celny“ bataliono 4 kuopos vadas ir 9 kareiviai. 15 ir 31 „celny“ batalionų. Paimta karo grobio.

Į žemius nuo geležinkelio linijos Vievis—Rykantai vasario 23 d. lenkų dalys buvo užėmusios neitr. zoną iki Nerio upės. Tačiau vas. 24 d. iš užimtų kaimų pasitraukė. Neitr. zonoje į šiaurę nuo Nerio upės Kernavos—Širvintų—Giedraičių ruožte lenkų dalys pasitraukė ant linijos jiems paskirtos Tautų Sąj. Tik ties Širvintais lenkai užima lietuviams siūlomoj neitr. zonos daly kaimus Černiškiai ir Kieliai.

Širvintų Giedraičių rajone ypatingai nerami Sartono—Virbalio partizanų grupė, kuri daug kartų mėgindavo puliti neitr. zonoj Širvintų miesteli, norėdami jį užimti.

Pastaruoju metu vas. 23 d. Sartonas—Virbalis dar sykį sutraukė į kaimą Kieliai partizanų ir perrėdytus lenkų kareivius, sudaręs gaują iki 200 asmenų. Vasario 24 d. 6 val. partizanai, prisiartinę paimtomis iš vietos gyventojų pastotėmis prie Širvintų milicijos sargybų, atstumė jas į miestelį iki bažnyčios. Godi partizanų gauja ėmė plėšti krautuves. Širvintų milicininkai, priešpuoldami lenkus išvijo juos iš miestelio ir atstume atgal iki kaimo Kiliai. Milicija išplėstas prekes atsiėmė ir paėmė karo grobio.

Ši avantiura lenkų partizanams visiškai nenusisekė. Čia rado galą išgama Sartonas—Virbalis ir žuvo vienas lenkų karininkas. Lenkai nustojo 16 partizanų nukautais ir 19 sužeistais.

Lenkams puolant, sužeista miestely 3 moteris.

Vietos gyventojai lenkų partizanų šėlimu piktinasi ir nerimsta.

Vasario 24 d. Avižančių kaimo gyventojai su lazdomis išvijo partizanus.

Vas. 21 d. naktį apie 22 val. lenkų partizanai skaičiuje 50 žm. puolė mūsų kar. sargybą ties k. Pajuodžiai (7 km. į vakarus nuo Giedraičių m.). Vienas sužeistas mūsų kareivis pateko lenkams į nelaisvę.

Į žiemius nuo Joniškių miestelio iki Latvijos sienos neitr. zonos nėra. Čia tarp mūsų ir lenkų kariuomenės susidarė faktinė neitr. zona, kur mažiausia iki šiol būdavo įvykių.

Tik pastaruoju laiku lenkų partizanai pareiškė daugiau veiklumo.

Vas. 20 d. apie 16 val. lenkų partizanai skaičiuj 30 žm. buvo įsiveržę į Joniškių miest. Išliko trumpa, bet atkakli kova su mūsų kariuomenės užtvara, vario

jant granatų, šautuvų ir kulkosvaidžių. Partizanai pasitraukė. Du partiz. buvo sunkiai sužeisti, kurie vėliau mirė.

Tą pačią dieną 21 val. lenkų partizanai puolė mūsų sargybą ties kaimais Žeimeliai ir Pašulkiškiai (6—8 km. į žiemius nuo m. Joniškis). Sutikę iš mūsų pusės pasipriešinimą, partizanai pasitraukė.

Vas. 21 d. lenkų partizanai buvo užėmę kaimą Stėbuliškiei (2 km. į žiemius nuo m. Joniškio; mūsų sargybų linijoje). Apie 12 val. partizanai iš kaimo liko išstumti. Nukautas vienas lenkų partizanas ir vienas sužeistas.

Vas. 23 d. 20 val. partizanai puolė mūsų sargybą ties kaimu Galiniškiai (5 km. į pietų — rytus nuo Zarasų m.).

II. 7.

V. J.

Pabarė.

Viršininkas bara savo pavaldinį:

— *Tamsta esi apsileidėlis, blogai savo tarnybos pareigas eini: kodėl Tamsta vakar per vakarėlį su mano žmona nešokai?*

— *Atsiprašau, ponas viršininke, — teisinasi myčiūdamas baramasai, — kitą kartą būsiu labiau rūpestingas...*

— *Na, žiūrėk, — sako viršininkas kiek atsileidęs: — pasitaisyk, atmink, kad tik gerai savo tarnybos pareigas eidamas gali būti į aukštesnį laipsnį pakeltas.*

Iš „Įsakymų Kariuomenei“.

Pulkų Teismų sudėtis, užtvirtinta Įsak. Kar. 19 Nr., iš 1923 m. vasario m. 3 d.

1 §. 3-jo p. D. L. K. Vytauto pulko: pirmininkas kapitonas Jašinskas, nariai: leitenantas Kuncaitis, leitenantas Lipštas, vyr. puskar. Gricius Antanas, eilinis Korženauskas Mikas. Kandidatai: leitenantas Klupšas, kapitonas Varšukas, vyr. puskar. Žalys Antanas, eilinis Dulinskis Vincas.

2 §. 12-jo p. Kauno pulko: pirmininkas kapitonas Reichertas, nariai: vyr. leiten. Kalikauskas, leitenantas Gudinas, viršila Janonis Izidorius, jaun. puskar. Jankauskas Kazys. Kandidatai: vyr. leit. Stepelis, karinink. Ulpa, vyr. puskar. Martinonis Bronius, jaun. puskar. Bešenas Vacius.

3 §. 1-jo pasienio pulko: pirmininkas vyr. leiten. Nevronis, nariai: leitenantas Agustaitis, leitenantas Liachavičius, viršila Vaitelis Antanas, viršila Budraitis Juozas. Kandidatai: leitenantas Balkauskas, leitenantas Puodžius, jaun. puskar. Jankauskas Jeronimas, vyr. puskar. Kartanas Petras.

4 §. 1-jo gusarų pulko: pirmininkas majoras Engmanas, nariai: leitenantas Vaitkevičius, leitenantas Kalendra, viršila Grigonis Antanas, jaun. puskar. Radenis Jonas. Kandidatai: leitenantas Kesylis, leitenantas Andriunas, jaun. puskar. Tamkus Stasys, grandinis Toliušis Tadas.

5 §. 3-jo dragunų „Geležinio Vilko“ pulko: pirmininkas kapitonas Kavaliauskas, nariai: vyr. leiten. Geinas, leitenantas Grigas, eilinis Stankus Juozas, eilinis Vaškevičius Klėmensas. Kandidatai: leitenantas Vaznoris, leitenantas Milkevičius, eilinis Žarkauskas Feliksas, eilinis Orabauskas Mikas.

6 §. 1-jo artilerijos pulko: pirmininkas leitenantas Babickas, nariai: leitenantas Šipelis, leitenantas Rauba, grandinis Šliora Klimas, grandinis Jakelaitis Antanas. Kandidatai: leitenantas Stružas, leitenantas Abaravičius, grandinis Bindokas Kostas, eilinis Bakanavičius Viktoras.

7 §. 3-jo artilerijos pulko: pirmininkas kapitonas Paškevičius, nariai: leitenantas Okulič-Kazarinas, leitenantas Barauskas, vyr. puskar. Latvys Povilas, eilinis Kudulis Liūdas. Kandidatai: leitenantas Gelžinis, leitenantas Gogelis, vyr. puskar. Plungis Augustas, eilinis Paulauskas Nikodemus.

8 §. 4-jo artilerijos pulko: pirmininkas vyr. leiten. Karosas, nariai: leitenantas Lesevičius, leiten. Dapkus, jaun. puskar. Pelanis Petras, grandinis Pauliukonis Pranas. Kandidatai: leitenantas Patašius, leitenantas Beinavičius, jaun. puskar. Maneikis Juozas, eilinis Gružinskas Kazys.

9 §. Geležinkelių bataliono: pirmininkas vyresn. leiten. Koscevičius, nariai: vyr. leiten. Baubliauskas, leitenantas Stasiulis, jaun. puskar. Juchnevičius Vladas, jaun. puskar. Poškevičius Stasys. Kandidatai: vyr. leit. Chaleckis, leitenantas Straševičius, vyr. puskar. Butkus Antanas, jaun. puskar. Pliuskaitis Karolis.

Kariuomenės Teismo bausmės. 1) 1922 m. liepos mėn. 25 diena buv. Ryšių prie Tautų Sąjungos Kontrolės Komisijos karininkas leitenantas Jurgis Balkunas už tai, kad 1921 m. liepos mėn. 29 d., paėmęs išeiktus jam Liet. Prek. ir Pramonės Banko Vilniaus Skyriaus atvežti Kaunan ir įteikti Banko Valdybai 100.000 auksinių iš tų pinigų pasisavimo 65.000 auksinių, nubaustas vieneriais metais kalėjimo ir išmestas iš tarnybos.

Paduotasai leitenanto Balkuno kasacijos skundas Vyriausio Tribunolo 1922 m. rugsėjo mėn. 16 d. atmestas.

2) 1922 m. liepos mėn. 26 dieną Kauno m. Komendantūros atsargos leitenantas Jurgis Balkunas ir 9 pėst. pulko grandinis Juozas Urba: pirmasai už tai, kad 1922 m. sausio mėn. 5 dieną naktį, karo metu, kad visiškai pasiliuosuoti iš karo tarnybos, pabėgo iš Karo kalėjimo ir antrasai: už tai, kad būdamas sargybos viršininku prie areštuotų Karo kalėjime, kad duoti jiems galimybės pabėgti, išvedė iš kalėjimo 5 areštuotus ir paleido, ir už tai, kad ten pat ir tuo pačiu laiku pasišalino iš sargybos, už tai, kad ten pat ir tuo pačiu laiku turėdamas tikslą visiškai pasiliuosuoti nuo karo tarnybos, pasišalinęs iš sargybos, pabėgo iš kariuomenės, nubausti: leitenantas Balkūnas 15 metų sunkiųjų darbų kalėjimo, o grandinis Urba mirties bausme sušaudant.

Paduotieji Balkūno ir Urbos kasacijos skundai Vyriausiojo Tribunolo 1922 m. rugsėjo mėn. 16 dienos atmesti.

Einant Amnestijos Įstatymo 8 § Balkūnui bausmė sumažinta iki 10 metų sunkiųjų darbų kalėjimo, o Urbai, einant 14 § — mirties bausmė pakeista sunkiųjų darbų kalėjimu iki gyvos galvos.

Padėka. Beveik nuo pat mūsų Kariuomenės susikūrimo pradžios majoras Braziulevičius kartu su būriu geros valios žmonių eidami savo ir šiaip atsakingą bendrą karinį darbą, dirbo kartu karių švietimo srityje, įrengdami Kaune ir provincijoje kelius šimtus spektaklių kariams. Už šį nenuilstamą ir nadingą darbą Kauno Karių Dramos Mėgėjų Kuopos Vedėjui majorui Braziulevičiui ir visiems kuopos dalyviams tarnybos vardu tariu padėką.

Majoras Inžineris **SLIŽYS**,

Krašto Apsaugos Ministeris.

Generolas **RADUS ZENKAVIČIUS**,

Karo Mokslo skyriaus Viršininkas.

Armija — tautos pajėga, viltis, jos laisvės gynėja.
Pulkininkas leitenantas Žukas.

Mūsų lengvoji atletika.

(Žiūrėk. Kario 6 Nr.).

Antros rungtynės 1921 metais suruošė Lietuvos Fizinio Lavinimos Sąjunga vėlai rudenyje taip vadinamos „Kauno Miesto ir Įgulos Pirmenybės 1921 metams“. Tai pirmos tokios rungtynės, kur sujungta Įgulos ir Miesto Pirmenybės. Pirmenybių rungtynės įvyko spalio 1 ir 2 dieną patogioje lengvajai atletikai vietoje Vytauto Kalno Ažuolyne. Rungtynėse dalyvavo visos Kauno Sporto organizacijos: L.F.L.S., Kauno Sporto Klubas, Makabi, Šaulių Sąjunga ir didelis karių skaičius: Karo Mokyklos, Mokamasai batalionas, Šarvuotų traukinių pulkas, Šarv. auto-divizionas. Iš viso dalyvių buvo 100. iš kurių didelis nuošimtis kariai. Sulig grupių dalyvavo: aktyviai, juniorai ir pirmą kartą moterys.

Rungtynes tvarkė: dr. Eretas, Bulota, Dapkus, Teišerskas ir Garbačas.

Rungtynių tvarka buvo pavyzdinga ir labai patogi vieta rungtynėms, kaip dalyviams, taip žiūrotojams.

Teisėjais buvo: V. ir M. Bulotai.

Rungtynių vaisiai:

60 mt. bėg. Müller Otto, Garbačas 7,6 sek.
200 " " Garbačas, Fersteris 25,2 sek.
400 " " Fersteris 56,6 sek.
5000 " " Juozapaitis 18 m. 30,1 sek.

Šok. į aukš. iš vietos { Bulota
Fersteris } 1.21 mt.
Eretas

Šok. į aukšt. įsibėg. Preik 1,52 mt.
" su kartim. Fersteris 2,45 mt.

Trišokis Eretas 10,65 mt.

Disko met. Kirsner 30,28 mt.

Įietės met. Dargužas 40,57 mt.

Kujo sv. Kirsner 18,40 mt.

Šok. į tolį įsib. Müller 5,68 mt.

Skrit. stum. Palmgist, 10,91 "

Šok. į tolį iš vietos Vokietaitis 2,60 mt.

800 mt. bėg. Fersteris 2 m. 20,8 sek.

Estafetė 400 m. (4 × 100 mt.).

" L. F. L. S. { 51.4 sek.
" Š. Tr. P. }

Moteryų grupės: 100 m. bėg. Juozapaitytė 15,4 sek.

Juniorų grupės: 100 m. bėg. Bulvičius 13,2 sek.

Estaf. bėg. 400 m. (4 × 100 mt.).

" K. S. K. 55,8 sek.

Šok. į tolį įsibėg. Račkauskas 4,90 mt.

Šok. į auk. įsibėg. Kirsnauskas 1,30 mt.

Disko met. Bulvičius 29,75 mt.

Įietės " Stašinskas 29,80 "

Skritulio stum. Bulvičius 9,57 mt.

Rungtynės praėjo su dideliu įdomumu ir varžytinėmis, kur lietuviai padarė didelę pažangą, smarkiai konkuruodami su svetimšaliais.

Rungtynėse iš lietuvių geriausiais buvo: Juozapaitis, Garbačas, iš svetimšalių: Fersteris, Kirsner ir Müller. Iš karių ypatingai atsižymėjo Šarvuotų Traukinių pulko komanda; sumušusi Kauno Sporto Klubą estafetiniame bėgime ir prabėgusi per tą patį laiką, kaip ir Lietuvos Fizinio Lavinimos Sąjungos komanda. Iš bėgėjų geras buvo ltn. Vileniškis (Š.T.P.).

Iš mėtėjų kariškių buvo geriausias Darguža (Šarv. Tr. P.) jis sumušė visus kitus ir aplamai geras Vokietaitis (Šarv. Auto Div.). Taipogi buvo pasiekti geri vaisiai ir juniorų grupėje.

Šiose rungtynėse buvo pasiekta naujų 12 rekordų.

Pirmą syk rungtynėse dalyvavo Lietuvos moterys: Juozapaitytė, Vovzekaitė, Kubiliūnaitė, Karnauskaitė. Tai pirmos kregždės mūsų lengvosios atletikos srityje.

Trečios ir paskutinės 1921 metais ir ketvirtos iš eilės rungtynės įvyko spalio mėn. 25 dieną. Šios rungtynės turėjo propagandinio tikslo, suruošė jas L. F. L. S. tai buvo estafetių bėgimai Laisvės Alėja. Iš viso buvo dviestafetės: 1) 10 × 100 mt. t. y. 10 bėgėjų, kiekvienas bėgo po 100 mt. 2) Švedų estafetė 4 bėgėjai: (400 + 300 + 200 + 100 mt.). Estafetiniame bėgime dalyvavo išimtinai lietuvių organizacijos, k. t. L. F. L. S. L. Š. S. ir karių: Šarv. Trauk. Pulkas, Šarv. Auto Divizionas, 6 p. p., Karo Mokykla, Mokom. batalionas.

Rungtynių eigos sekė didelis žmonių skaičius. Rungtynėse laimėjo L. F. L. S. 10 × 100 mt. prabėgus per 2 min. 09,4 sek., dalyvavo: Juozapaitis, Bulota, Fersteris, Vasiliauskas, Stonis, Dineika Viktoras, Nausas, Verkholdas, Eretas ir Garbačas. Švedų estafetėje laimėjo L. F. L. S., prabėgus per 2 min. 18,0 sek. dalyvavo: Fersteris, Juozapaitis, Eretas ir Garbačas.

Jurgis Mikšas. Gimė Virkytuos. Šilutės apskr., Maž. Liet 1862 m. Mirė Labguvoj 1903 m. Buvo atsakomuoju, vėliau gi ir tikruoju „Ausros“ redaktorium bei leidėju.

Teisėjais buvo: p. Silvestravičius, Bulota Vyt. ir Kubiliūnaitė.

Šiose rungtynėse gerai organizuoti buvo kariai ir konkuravo karių dalys: Šarv. Trauk. Pulkas ir Šarv. Auto Diviz. Tai buvo paskutinės lengvosios atletikos rungtynės. Sekant jų vaisius, matome, kad pažanga padaryta; kad yra lengvosios atletikos mėgėjų branduolys.

1922 metais pirmomis rungtynėmis buvo taip vadinamas Cross—Country arba lietuviškai pasakius „Skersinis bėgimas“, kuris tikrumoje ir yra skersinis, nes neprisilaikoma jokių kelių, takų, o bėgama skersai laukų, kelių, per griovius ir tt. Tokiam bėgimui išrenkama vieta kalnuota, miškas, grioviai ir tt. Tai buvo pirmas toks bėgimas Lietuvoje. Jį suruošė L. F. L. S. 1922 metais balandžio mėn. 2 d. Bėgimo pradžia buvo iš Komendulių smėlių ir buvo bėgta į Vytauto Kalną. Bėgimo atstuma buvo apie 6 klm.

Skersiniame bėgime pirmu atbėgo Bulota K. (L. F. L. S.) per 27 min. 39,1 sek. antru — Garba-

čauskas per 31 min. 23,8 sek. ir trečiu Karaliūnas per 32 m. 13,8 sek.

Antros lengvosios atletikos rungtynės 1922 m. įvyko balandžio mėn. 30 d. ir gegužio mėn. 1 d. Ažuolyne, taip vadinamos „lengvosios atletikos atidarymo rungtynės“. Rungtynėse dalyvavo: L.F.L.S., K.S.K. ir karo dalių: Karo Mokykla, Centr. Įstaig. Raštin. kuopa, Elektro-technikos batal. aktyvių ir juniorų grupės. Šiose rungtynėse pasiekta kaikuriuose šakose geresni vaisiai.

100 mt. bėgime Garbačas 12,1 sek.

1000 mt. Juozapaitis 3 m. 02,1 sek.

Įjetės mēt. Taišerskas 41,14 mt.

Šok. į aukšt. įsib. Garbačas 1,54 mt.

Disko mēt. Taišerskas 28,71 mt.

Teisėjais buvo: Palmguist, Bulota M., Kukas, Kubiliūnaitė.

Trečios rungtynės įvyko birželio mėn. 4 ir 5 d. Jas suruošė L.F.L.S. tam pačiam Ažuolyne. Rungtynėse dalyvavo aktyvių, moterų ir juniorų grupės. Iš organizacijų dalyvavo: L.F.L.S., K.S.K., L.S.S., Makabi, ir karo dalys: Šarv. Auto Divizionas, Šarv. Trauk. Pulkas.

Prisieina pabrėžti, kad tai buvo vienos iš įdomiausių lengvosios atletikos rungtynių. Buvo didelės varžytinės. Labai geras oras; šilta, jokio vėjo ir tt. Rungtynes tvarkė: Dapkus, Taišerskas ir Garbačas. Per tas rungtynes buvo pastatyta daug naujų rekordų ir svetimšaliai pralaimėjo beveik visose šakose. Visos grupės pastatė 17 rekordų.

(Bus daugiau).

Iškaba.

Viename mūs miestų yra iškaba, kur užrašyta:

Če parduoda sviestą

kiaušinius,

žuvis,

vištos,

ir kitus,

kiškius.

Sportas.

Visoms sporto organizacijoms. Iki š/m. kovo 15 d. visų sporto organizacijų futbolo komandos gali užsirašyti Lietuvos futbolo pirmenybėms 1923 metams. L. S. L. Futbolo Skyriaus Komiteto nutarimu pirmenybėse gali dalyvauti visų Lietuvos juridinių sportinių organizacijų futbolo vienetos, kurios įeina į Lietuvos Sporto Lygą kolektyviu nariu ir tos, kurios iki paskirtam terminui užsirašys per savo organizacijos valdybą L. S. L. F. S. Komitete.

Užsirašant reikia prisiųsti raštą su: pilnu organizacijos pavadinimu, adresu, komandų formas (spalva), komandų dalyvių sąrašą ir t. t.

Visos futbolo komandos bus suskirstytos į tris grupes: A. B. ir II komandų. Rungtynės vyks atskirai kiekvienoje grupėje. Pirmenybėse gali dalyvauti komandos, kurių sąstate bus 75% Lietuvos piliečių, arba sudaro santykį 8:3. Rungtynės vyks tašku (akių) sistema: Laimėjimas 2 tašku, bevaisius 1 taškas, pralaimėjimas 0 taškų. Rungtynės suskirstytos į du ratu: pavasario ir rudens. Užsirašoma tik raštiškai. Paskutinis terminas 1923 m. kovo m. 15 d. 18 val. Laiškus siųsti adresu: Lietuvos Sporto Lygos Futbolo Skyriaus Komitetui, Kaunas, Duonelaičio g. 42 Nr.

Komitetas.

Futbolo žaislo mėgėjams. L. F. L. S. Futbolo Sekcijos I futbolo komanda 1922 metais laimėjo Lietuvos Futbolo Pirmenybes, jos II komanda III vieta,

o Šanų Skyrius II vieta. Ji pirma įėjo į tarptautinius santykius su estais, latviais ir vokiečiais, pirma iškėlė mūsų jauno futbolo žaislą užsienyje. Prie geresnių sąlygų, geresnių ir vaisių būtime pasiekę. Mūs visuomenė skaitė mūsų pralaimėjimą lietuvių paniekinimu. Bet ar daug ji mums padėjo, kad mes tinkamai atstovautumėm Lietuvių Futbolo Žaislą? Bet mes nenusiminėm. Nežiūrint blogo apavo, įrankių, blogų aikščių ir t. t., mes vistiek sugebėjome ne taip jau blogų vaisių pasiekti. Užsienis jau žino, kad ir Lietuvoje rūpinamasi fiziniu lavinimu. Mes jau pramynėm kelią į tarptautinę sporto šeimyną ir jau įeiname į tarptautinę Futbolo Lygą. Tai per mūsų darbą.

Šiais metais, kad geriau pastačius mūsų krašte žaislą, o taipogi pasiruošti prie Pasaulinės Olimpiados, L. F. L. S. Futbolo Sekcija permato sudaryti visą eilę tarptautinių futbolo rungtynių su estais, latviais ir vokiečiais. Permatoma, kad jos įvyks Kaune ir užsienyje. Reikia pasiruošti dar prie rungtynių: Lietuva — Latvija, Lietuva — Estija ir Kaunas — Klaipėda, kurie įvyks šiais metais. O be to projektuojama Kaune sudaryti futbolo turnyras sąryšyje su L. F. L. S. jubilėjumi, sukviečiant į Kauną visas Pabaltijos valstybių tautas.

Turint visą tai galvoj, L. F. L. S. kviečia visus žaidėjus įsirašyti į narius ir praneša, kad yra vietų: I A, I B, II A, II B ir juniorų komandose:

Visi, norintieji įsirašyti į L. F. L. S. Futbolo Sekciją, gali tai padaryti antradieniais ir penktadieniais nuo 18 iki 20 val. Vytauto Kalne.

Tikslesnių ir smulkesnių žinių ir nurodymų gali suteikti Garbačas. Sekcijos pirmininkas, kasdien 16 — 17 val. Duonelaičio g-vė 42 Nr. III aukštas.

L. F. L. S. F. S. Valdyba.

Sąžiningų Lietuvos piliečių širdyse pakankamai yra Tėvynės meilės, kad visomis savo pajėgomis padėti iškentėjusiai Tėvynei kovoje su jos priešais.

Pulkininkas-leitenantas Žukas.

Kas girdėti

Lietuvoje.

Lietuvos Banko balansas 1923 m. vasario 15 d. padengtas auksu 15.738.964 lt. 41 ct., sidabru 92.055 lt. 66 ct., dol., sv. ir kita tvirta svetima valiuta 23.609.243 lt. 35 ct. Tad išviso 39.440.263 lt. 42 ct. Išleista banknotų apyvartoje 39.412.984 lt. 02 ct. Taigi litų išleista 27.279 lt. 40 ct. mažiau negu banke sudėta brangenybių. Nuo sausio 31 d. Lietuvos Banko aukso fondas padidėjo 86.923 lt. 70 ct. sidabro 75.925 lt. 15 ct., tvirta svetima valiuta 1.371.293 lt. 93 ct., banknotų apyvartoje padidėjo 1.827.930 lt. 21 ct. Apyvarta padidėjo 3.835.644 lt. 62 ct.

— **Klaipėdos prijungimo džiaugsmas Kaune vas. 20 d.** Miestas pasipuošė vėliavomis. Nuo 12 val. sustojo darbas dirbtuvėse ir įstaigose; iki 15 v. užsidaro įstaigos ir krautuvės. Minios renkasi prie Karo Muzėjaus, kur prasideda iškilmės. Pirmiausia prakalba Užsienių Reik. Min. p. Galvanauskas, pranešdamas apie Klaipėdos prijungimą Lietuvai, ir, kad šiandien, tą pačią valandą, Klaipėdoje pakeliamą Lietuvos vėliava. Minia šaukia valio, dūdų orkestras griežia himną. Po jo kalba Maž. Lietuvos Atstovas Vanagaitis, šaulys p. Skipitis, vilniečių vardu prof. Augustaitis. Manifestacija, pasipuošusi įvairiomis vėliavomis, eina pas Prezidentą. Į Prezidentą prabilo inž. Skardinskas, po Prezidento kalbos himno ir ovacijų — vėl kalba vilniečių vardu prof. Augustaitis. Nuo čia minia išsiskirsto.

— **Vasario 16 d. Alytuje.** 9 val. bažnyčioj Suvalkų pusėje buvo laikomos iškilmingos pamaldos, kuriose dalyvavo kariuomenės, valdžios, savivaldybių ir įvairių organizacijų atstovai. Po pamaldų visos organizacijos su tautiškomis vėliavomis perėjo miško aikštėn kur stovėjo įgulos kariuomenė. Divizijos vadas pulkininkas leitenantas Žukas pasakė įgulos kariams prakalbą ir kalbėjo da Majoras Stankaitis ir apskrities valdybos pirmininkas Runta. Po prakalbų prasidėjo kariuomenės paroda. Parodai pasibaigus, kariuomenė nužygiavo į kareivines, manifestacija gi, dainuojant ir grojant orkestrui, paskui kariuomenę nuėjo Vilniaus pusėn prie estrados.

Daktaras Janavičius, L. Š. S. Alytaus skyr. vadas Venclauskas ir Alytaus žydų bendruomenės atstovas pasakė prakalbas. Kalbas pertraukinėjo minios šauksmas — valio! — orkestras griežė Lietuvos himną, minioje kilo didelės ovacijos. Po prakalbų ta pačia tvarka manifestacija sugrįžo atgal Suvalkų pusėn prie apskrities valdybos. Čia vėl prakalbos, raginančios kiekvieną pilietį labiau pasišvesti dėl iškovotos laisvės ne tik žodžiu, bet ir darbais. Minioje šaukė „valio mūsų tėvynės širdis—senelis Viinius! Valio mūsų broliai klaipėdiečiai! Valio narsūs laisvės kovotojai“. Manifestacija baigėsi 15 val. **Radasto Ziedas.**

— **Vasario 16 d. Palanga.** Šiomet čia nebetaip iškilmingai švesta; be mokyklų jokios draugijos nedalyvavo. Po pamaldų palangiečiai susirinko prie varjotojų draugijos krautuvės, kur kalbėjo amerikietis S. pis sveikino mūsų kariuomenę, pareikšdamas jai didžią ragarbą ir meilę. Susirinkusieji jam plojo ir šaukė valio. Atsirado ir tokių žmonių, kurie tą dieną drįso net su malkomis turgun atvažiuoti, o moterėlės su kiaušiniiais, kas iššaukė kituose nemažo pasipiktinimo.

— **Klaipėdiečių naudai** buvo surengti 3 vakarėliai, vaidinta: „Genovaitė“, „Kaminkrėtis ir Malūninkas“ su vaikų mokinių deklemacijomis dainomis ir litmiška gimnastika, kuri labai puikiai pavyko. Publika apsilankė nemažai.

Girtybės auka. Ši mėnesį, matyt gerai įkaušęs, vienas žmogus eidamas Ruožos upelio lieptu, nuslydo ir prigirė. **Smėlio kuopa.**

— **Vasario 16 d. Klaipėdoj.** 12 val. aikštėje prieš teatrą buvo kariuomenės paroda, 16 val. iškilmingi pietūs ir 20 val. koncertas. Paroda į gyventojus padarė puikias įspūdžio. Pietūs buvo Šaulių namuose, svečių susirinko virš 200 žmonių, jų tarpe nemažai vokiečių su Krauze (heimanbundininkas iki šiol buvęs lietuviams priešingas) prieky. Kalbėjo ir vokiečiai, palankiai atsiliepdami apie lietuvius. Matyt, kad ir „heimatbundininkai“ keičia savo iki šiol turėjusį nepalankų lietuviams nusistatymą. Koncertan apsilankė apie 1000 žm., jų tarpe buvo ir Santarvės Komisija, Anglų, Prancūzų karininkų ir Anglų jūrininkų. Pradedant koncertą buvo perskaityta žinia apie Ambasadorių Konferencijos palankų Lietuvai nutarimą Klaipėdos krašto klausimu. Žinia lietuvių tarpe sukėlė didžiausio džiaugsmo.

— **Klaipėdoj iškilmingai švesta** prijungimas Klaipėdos krašto prie Lietuvos. Vasario 20 d. 12 v. teatro aikštėj buvo kariuomenės paroda. Joje dalyvavo vienas gusarų eskadronas su orkestru, vienas sukilėlių eskadronas ir daug Lietuvos ir vietinių pėstininkų dalių. Žmonių prisirinko daug. 13 val. ant prefektūros orkestrui grojant himną ir artilerijai soliuotojant pakelta Lietuvos vėliava. Miestas atrodė lyg šventadieni.

— **Klaipėdos krašto statutui** nustatyti kviečiami į Paryžių Lietuvos ir Klaipėdos krašto atstovai.

— **Išsikraustė.** Vasario 22 d. išsikraustė iš Klaipėdos Lenkų atstovybė.

— **Martus mirė.** Vasario 22 d. Klaipėdos kapinėse šalia žuvusiųjų sukilėlių palaidojo mirusi nuo dėmėtosios šiltinės sukilimo rėmėja amerikietį Martų. Jis buvo visoj Lietuvoj gan pažymėjęs savo prakalbomis.

Lietuva ir užsieniai.

— **Sąlygos.** Santarvė, pripažindama Lietuvai Klaipėdos kraštą, numato ir sąlygų: 1) kad krašte būtų autonominė administracija su krašto atstovybe, oficialinėmis kalbomis būtų abi kalbos (lietuvių ir vokiečių) ir lygus pasielgimas, kaip su savo piliečiais, taip ir su svetimšaliais civilių teisių ir prekybos žvilgsniu; 2) būtų laisvas tranzitas (kelias) jūra, upėmis ir žeme sudarant uoste „laisvą zoną“ ir atstovybes; 3) atlyginti laike Santarvės viešpatavimo Klaipėdos krašte padarytas administracijos ir okupacijos išlaidas; 4) atsiskaityti už perduodamus valdžios turtus ir apmokėti tam tikrą Vokietijos skolų dalį, einant Versalės sutartimi. Santarvė reikalaujama laisvo kelio ir laisvos zonos, labiausiai uoste atsižiūri į Lenkijos reikalus.

— **Vilniaus klausimas.** Vokiečių radio skelbia, kad Vilniaus klausimas vėl bus keliamas Tautų Sąjungoje. Tas pats radio praneša, kad Londone einančios derybos tarp Anglų ir Prancūzų dėl bendrų priemonių Lietuvos ir Lenkų sienų konflikte (ginče).

Užsieniuose.

— **Turkija pripažįsta** visišką Arabų valstybių Hedžato, Sirijos, Palestinos ir Mesopotamijos nepriklausomybę.

— **300 metų Naujorko miesto įsikūrimo sukaktuvės.** Š. m. gegužio m. sueina 300 metų, kai yra įsikūręs Naujorkas (Amerikoje). 1623 m. į tą vietą kur dabar stovi Naujorkas, buvo atplaukę 30 šeimynų, skaičiuje 110 žmonių, iš Olandijos, bet ilgainiui dėl nepakenčiamų gyvenimo sąlygų buvo likę tik 4 šeimynos. Praslinkus 10 metų tos vietos apgyvendinimas pradėjo eiti smarkiau ir ilgainiui išaugo į dabartinį didžiulį miestą.

Yra žinių, kad drauge su pirmaisiais olandais čia atvyko gerokas lietuvių protestantų būrys, kuris buvo pabėgęs nuo tikybinių persekiojimų Lietuvoj. Lietuviai buvo norėję tą vietą „Aušra“ pavadinti.

Okupuotoj Vokietijoj. Nežiūrint į Prancūzų uždraudimą Vokiečių ministeriams lankytis į okupuotas sritis, pastarieji apsilanko. Dėliai šių įvykių Prancūzų generolas Degut pasiūlęs savo vyriausybei, kad šioji reikalautų kontribucijos iš tų miestų, kuriose apsilankys Vokiečių ministrai.

Prancūzai leis bonus. Kadangi Prancūzų frankas esąs žymiai nupuolęs, Prancūzų valstybės išdas esąs priverstas išleisti kuriam laikui 13 milijardų frankų bonų. Kariuomenės išlaikymui Reino ir Rūro kraštuose reikšią apie 1 milijardą frankų metams. Taigi frankas gali dar labiau atpigti.

Lenkų Seime. Vasario 10 d. Lenkų Seime įvyko kivrčai dėl ukrainiečių frakcijos atstovo Luckevičiaus prakalbos dėl 120 milijonų paskolos Lvovo miestui, kurią turėjo garantuoti valstybės išdas. Ukrainiečių atstovas protestavo prieš paskolą, pareikšdamas, Rytų Galicija nėra Lenkijos dalimi. Tas jo pareiškimas sukėlė nemažą triūkšmą lenkų atstovų tarpe.

Užpuolimai Galicijoj. Pasienyje, Zbručo rajone, dažnai užpuola gyventojus ginkluoti būriai iš Rusijos ir apiplėšia juos. Užpuolikai esą gerai apginkluoti ir dažnai susiremia su policija. Nors siena apstatyta kareiviais, bet būriai prasiveržia lenkų pusėn. Daug lenkų kareivių perbėga kiton pus sienos.

Klausimai ir atsakymai.

Laiškais į klausimus neatsakome.

Kl. 66. Esu atlikęs karinę prievolę ir dabar pastojau savanoriu 1 pasienio pulkan, kur turėsiu tarnauti 3 metus. Šį pavasarį parceliuos dvarą, kuriame noriu gauti žemės ir tuo tikslu jau yra paduotas prašymas, bet nesulaukdamas parceliuojant, aplinkybių verčiamas turėjau stoti kariuomenėn, tad ar nebaigęs tarnauti galėsiu gauti žemės ir ką reikia daryti?

Povilas Našlaitis.

Ats. 66. Kurie yra jau atlikę karinę prievolę ir stoja savanoriu kariuomenėn, tie gali pasižadėti tarnauti ir 1 metus, nebūtinai reikia 2 ar 3 metų, kaip tiems savanoriams, kurie dar nėra atlikę karinių prievolių, bet jei esi pasižadėjęs tarnauti 3 metus, anksčiau gali nepaleisti. Tokiu atveju minimos žemės gavimui kreipkis į apskr. Žemės Tvarkytoją, pristatydamas iš dalies liudymą, kad karinę prievolę esi atlikęs ir dabar tiek laiko turi atitarnauti savanoriu ir prašyme (Ap. Ž. Tv.) pažymėk priežastį, kad šiuo tarpu pastai negali dirbti ir žemę 3 metams nori pavesti kokiam giminiečiui.

Kl. 67. Jei būčiau paleistu 5 mėn. atostogų einant 1922 m. Įsak. Kar. 203 Nr. 1 § „Karinės Prievolės Įstatymo 15 §“, ar šis, namie prabūtas laikas bus įskaitytas tikron karo tarnybon? Peštukas.

Ats. 67. Bus įskaitytas, kadangi visokios rūšies atostogos įskaitoma.

Kl. 68. Noriu pastoti kariuomenėn savanoriu, kad išmokyti kokios specialybės. Kur reiktų kreiptis, kad galėčiau pastoti į aviaciją ar felšerių mokyklą? Buves kareivis.

Ats. 67. Norint pastoti į aviaciją, reikia turėti 6 klasių mokslo cenzą (gabūs priimami ir 4 kl.). Reikia kreiptis į aviacijos dalį, jei ji sutiks priimti, išduos Tamstai raštelį, kad apskr. Naujokų Šaukimo Komisija priėmusi Tamstą savanoriu kariuomenėn prisiųstų į aviaciją. Pastoti į san. pusk. (felšerių) mokyklą kitaip negalima, kaip tik iš kokios kariuomenės dalies. Norint ten pastoti pirmu turėtumei (per ap. N. Š. K-ją pastoti kokion dalin savanoriu, o renkant iš dalių mokinius ton mokyklon galėtumei įstoti. Mokslo užtenka: gerai mokėti lietuvių kalba rašyti ir skaityti. Už specialybę (baigus mokslą) tenka atitarnauti: aviacijai — 2 metu, sanitarijai 1 metus.

Kl. 68. Esu gimęs 1902 m. ir kariuomenėn pastojau savanoriu. Baigus mokomą kuopą paaukštino mane į grandinio laipsnį, tad ar užlaikys mane, kuomet atitarnausiu du metu kariuomenėje, iki atskiro parėdymo? J. Vitkauskas.

Ats. 68. Jei nepakels į puskarininko laipsnį, neužlaikys.

Kl. 69. Prašau Tamstų laikrašty paaiškinti man šį nesuprantamą dalyką. Jau keletas mėnesių, kaip Kariuomenės Intendantūroj pardavinėjama seni, suplyšę valdiški pusbačiai. Tuos pusbačius perka ir kareiviai, kad išmainius dalies sandėly į naujus. Iš dalies sandėlio, mat, kareivis gauna naujus tik tuomet, kai seni visai suplyšta. Taigi kareiviai turėdami dar gerus pusbačius, paslėpia, o rodo senus, suplyšusius, pirktus iš Intendantūros tiesiai arba iš perkupčių, ir žinoma, išgauna kitus — naujus. Ar

Intendantūra pramato, kad tuo pardavinėjimu prisideda prie tokio didelio „šmugelio“, ir ar leista Kariuomenės Įsakymais kareiviams taip varyti „šmugelis“, ir taip jau menką pas lietuvius, už visuomeninį turtą atsakomingumo jausmą? Jai taip galima, prašau kuogreičiausiai atsakyti, kad ir aš nelikčiau nepasinandojęs ta gera proga ir neįsigyjęs veltui pusbačių? Eilinis.

Ats. 69. Toks Valstybės turto vogimas yra didžiu nusidėjimu prieš Lietuvą ir todėl sunkiai baudžiamas. Kadangi Tamsta susirūpinai tuo reikalu, tai matyti esi doras žmogus, todėl Tamstai ypač nepritinka sekti taip biauraus pavyzdžio. Gerai Tamsta padarei, pranešdamas Redakcijai apie šį darbą. Redakcija Tamstos laiško nuorašą pasiuntė atitinkamai įstaigai iširti, bet kadangi Redakcijose yra paprotis laikyti autorių pavardes paslaptį, todėl ir Tamstos pavardė pasiliko žinoma tik Redakcijai, nes neturėjo leidimo iš Tamstos pavardę paskelbti ar kitur kur pasiųsti.

Dar galima gauti 1920—1922 m.

V I S A

„ATSPINDŽIŲ“

KOMPLEKTĄ IŠ 15 NUMERIŲ

(jų tarpe 2 numeriai („ŠEŠĖLIŲ“))

KAINA 30 LITŲ.

„ATSPINDŽIŲ“ Administracija,

Kaunas, Laisvės Al. 12.

„ATSPINDŽIAM“

YRA REIKALINGI

FOTOGRAFAI, KORESPONDENTAI

Lietuvoje — visuose apskričių miestuose, didesniuose miesteliuose ir kariuomenės dalyse.

Užsieny — Sostinėse ir didesniuose centruose.

Sąlygas suinteresuotiems asmenims

praneša

„ATSPINDŽIŲ“ Redakcija

Kaunas, Laisvės Al. 12.

Leidžia Kr. A. M. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius Kap. P. Rubėckas.

Valstybės spaustuvė. Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.

89 39 108